

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Spolupracující obviněný

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jakub SCHÖN**
Osobní číslo: **R16M0238P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Spolupracující obviněný**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Pojem spolupracujícího obviněného a korunního svědka a jejich vývoj
3. Zásady trestního řízení ovlivněné institutem spolupracujícího obviněného
4. Organizovaný zločin
5. Účinná právní úprava spolupracujícího obviněného v ČR
6. Komparace institutu spolupracujícího obviněného v zahraničních právních úpravách
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

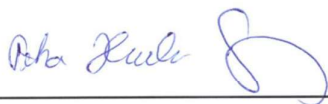
Seznam doporučené literatury:

- JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). 864 s. ISBN 978-80-7502-278-3
- JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-395-7.
- SCHEINOST, Miroslav, Martin CEJP, Petr POJMAN a Tomáš DIVIÁK. Trendy vývoje organizovaného zločinu a jeho vybraných forem [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2018. ISBN 978-80-7338-171-4. Dostupné také z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/446.pdf>
- MICHORA Zdeněk, Ochrana spolupracujícího obviněného, Wolters Kluwer, 2017, roč. 15, č. 4, str. 43-49, ISSN 1214-3758.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **11. března 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

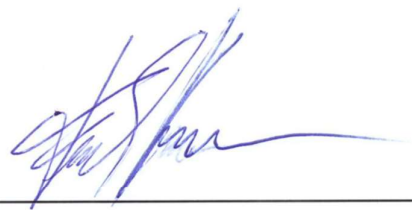
JUDr. Petra HRUBÁ SMRŽOVÁ, Ph.D. (v.z.)

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

L.S.

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 3. března 2021

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni dne 2021

Jakub Schön

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval JUDr. Jindřichu Fastnerovi a Doc. JUDr. Františku Vaverovi, Ph.D., LL.M za cenné a podnětné rady a připomínky, jakož i za ochotu a podporu při konzultacích a v průběhu celého zpracování práce.

Obsah

Úvod	1
1. Pojem spolupracujícího obviněného a korunního svědka a jejich vývoj.3	
1.1. Korunní svědek	3
1.2. Spolupracující obviněný	6
2. Organizovaný zločin.....	8
2.1. Organizovaná skupina	10
2.2. Organizovaná zločinecká skupina	10
2.3. Demografické, sociologické a kriminologické aspekty činnosti organizovaných zločineckých skupin.....	11
3. Účinná právní úprava spolupracujícího obviněného v právním řádu České republiky.....	13
3. 1. Mezinárodní a nadnárodní úmluvy a dokumenty	13
3. 1. 1. Rezoluce Rady Evropské unie č. 497Y0111(01).....	13
3. 1. 2. Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu	13
3. 1. 3. Rámcové rozhodnutí Rady č. 2008/841/SVV	14
3. 2. Trestní zákoník	15
3. 3. Trestní řád.....	16
3. 4. Další dotčené právní předpisy	17
3. 5. Novely, které ovlivnily institut spolupracujícího obviněného.....	17
3. 5. 1. Zákon č. 41/2009 Sb.	17
3. 5. 2. Zákon č. 193/2012 Sb.	17
3. 5. 3. Zákon č. 333/2020 Sb.	18
3. 6. Návrhy <i>de lege ferenda</i>	18
3.7. Statistické údaje k použití institutu spolupracujícího obviněného .	20
4. Dotčené zásady trestního řízení ovlivněné institutem spolupracujícího obviněného	23
4. 1. Zásada legality vs. zásada oportunity	23

4. 2. Zásada materiální pravdy neboli zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností	26
4. 3. Zásada zákazu donucování k sebeobviňování	28
5. Kontroverze a otázky ohledně spolupracujícího obviněného	30
5. 1. Beztrestnost spolupracujícího obviněného	30
5. 2. Věrohodnost výpovědi.....	31
5. 3. Nejistota spolupracujícího obviněného	32
5. 4. Ochrana spolupracujícího obviněného	33
5. 5. Zneužití ze strany orgánů činných v trestním řízení.....	37
5.6. Nedostatky praktické aplikace institutu.....	38
6. Komparace institutu spolupracujícího obviněného v zahraničních právních úpravách	41
6. 1. Slovenská republika.....	41
6. 2. Spolková republika Německo.....	42
6.3. Rakouská republika	44
6. 4. Anglie a Wales.....	45
6.5. USA	47
6.5.1. Typy imunit	49
6.5.2. Dohadovací řízení.....	50
Závěr	52
Resumé	54
Seznam použitých zdrojů.....	55
Odborné publikace.....	55
Komentářová literatura	55
Právní předpisy a další primární zdroje.....	55
Příspěvky ve sbornících.....	56
Časopisecká literatura.....	57
Soudní rozhodnutí.....	58

Důvodové zprávy.....	58
Internetové zdroje.....	58
Ostatní.....	59

Úvod

Tato práce si klade za cíl čtenáři přiblížit podobu a podmínky aplikace institutu spolupracujícího obviněného v českém právním řádu a právní praxi. Zabývá se také vztahem spolupracujícího obviněného a pojmově známějšího institutu korunního svědka, včetně komparace se zahraniční právní úpravou.

V první kapitole se práce zaměřuje na obecné představení institutu spolupracujícího obviněného a institut korunního svědka, jejich historický vznik, vymezení a vzájemnou rozdílnost obou institutů, které, i přes prvotní zdání značné blízkosti, odlišuje řada podstatných znaků.

V kapitole druhé se práce věnuje organizovanému zločinu coby druhu zločinu, se kterým je institut spolupracujícího obviněného spojován, neboť v rámci odhalování kriminality páchané organizovanými skupinami a boje proti nim byl institut spolupracujícího obviněného do tuzemské právní úpravy vůbec zaveden.

Ve třetí kapitole se diplomová práce zaměřuje na aktuálně účinnou právní úpravu spolupracujícího obviněného v českém právním řádu. Práce vymezuje nejprve mezinárodní instrumenty, které ovlivnily českého zákonodárce při tvorbě příslušné legislativy týkající se umožnění dílčího zvýhodnění pro pachatele trestné činnosti, který je ochoten být nápomocen orgánům činným v trestním řízení tuto trestnou činnost rozkrýt a dále předcházet jejímu konání. Diplomová práce dále shrnuje obsah právních norem týkajících se spolupracujícího obviněného v českém trestním zákoníku a trestním řádu, včetně vymezení, jakým způsobem se institut vyvíjel a které novely ovlivnily jeho současnou podobu. Diplomová práce předkládá dále úvahy *de lege ferenda* a podstatné statistické údaje k využití institutu spolupracujícího obviněného v právní praxi v přípravném řízení orgány činnými v trestním řízení a následně i soudy.

Čtvrtá kapitola se bude věnovat zásadám trestního řízení, ve kterých se aplikace institutu spolupracujícího obviněného projevuje, a které tento institut různými způsoby navzájem ovlivňuje. Vymezeny budou i rizika potlačení některých trestněprávních procesních zásad.

Pátá kapitola se pak bude zabírat kontroverzemi a otázkami ohledně aplikace institutu spolupracujícího obviněného. Zahrnuje možná rizika zneužití tohoto institutu různými aktéry zúčastněnými na trestním řízení, motivace, které ke zneužití tohoto institutu jednotlivé aktéry mohou vést, i otázky věrohodnosti nebo ochrany spolupracujícího obviněného.

V závěrečné šesté kapitole šesté kapitole se diplomová práce zaměřuje na porovnání zahraničních právních úprav týkajících se spolupracujícího obviněného, respektive korunního svědka. Konkrétně se v jednotlivých podkapitolách text zaměřuje na právní úpravy Slovenské republiky, Spolkové republiky Německo, Rakouské republiky, Anglie a Walesu a Spojených států amerických.

Diplomová práce na závěr shrnuje zjištěné poznatky.

1. Pojem spolupracujícího obviněného a korunního svědka a jejich vývoj

Často dochází k zaměňování pojmů spolupracujícího obviněného a korunního svědka. Je třeba si uvědomit, že se nejedná o synonyma a institut spolupracujícího obviněného je třeba vnímat jako umírněnější variantu korunního svědka. Český právní řád ovšem reálně pojem korunního svědka nezná, přestože se nad jeho zakomponováním do tuzemského právního řádu uvažovalo. Nakonec byla ale přijata umírněnější varianta – právě spolupracující obviněný. Pro oba instituty je charakteristické, že do určité míry benefitují pachatele trestného činu, který se rozhodl napomoci orgánům činným v trestním řízení při řešení mnohdy závažné formy trestné činnosti. Přiznané benefity mohou zahrnovat mírnější potrestání či dokonce upuštění od potrestání. V případě korunního svědka byla navrhována i imunita v okamžiku před podáním obžaloby.¹

Přestože se s institutem korunního svědka v české právní úpravě počítalo v podobě tzv. anonymního svědka, návrh nakonec schválen nebyl. Stíhání korunního svědka mělo být přerušeno, a nakonec zastaveno v případě, že by svojí výpovědí reálně napomohl k objasnění organizované kriminality.²

1.1. Korunní svědek

V obecné rovině se lze setkat se dvěma variantami institutu korunního svědka. První varianta zahrnuje zánik trestní odpovědnosti pachatele, který tedy vůbec není stíhán (pokud už je stíhán je trestní stíhání zastaveno). Druhá varianta oproti tomu odměňuje pachatele v rámci uložení druhu a výše trestu. Z toho plyne, že je možná realizace hmotněprávní i procesní cestou.³

Pojem pochází z Velké Británie, kde se pod pojmem korunní svědek (*crown witness*) označuje v obecné rovině hlavní svědek obžaloby. Důvod, proč se slovní spojení korunní svědek začalo používat pro pachatele trestného činu, který

---

¹ Úřad vlády: Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb. o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, č. 41/2009 Dz

² SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Trestněprávní revue, 2012, č. 1, s. 11-16.

³ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. In. FRYŠTÁK, Martin a spol. *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2021-02-04], s. 139-140. ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>

spolupracuje s orgány činnými v trestném řízení při objasňování případu a usvědčení dalších pachatelů, je neurčité.

Kořeny tohoto institutu lze nalézt v antickém Řecku, konkrétně v případech velezrady. V případech, kdy se ukázaly informace o spiknutí jako pravdivé, byla zajištěna informátorům beztrestnost. V případě opačném byl informátor odsouzen k trestu smrti.⁴

V antickém Římě zase udání špehů, kteří se účelově snažili získat kompromitující informace, v případech, kdy se tato udání ukázala být pravdivými, vedla k zisku odměny v podobě části majetku odsouzeného.⁵

Ve středověké Anglii mohl se souhlasem soudu pachatel závažného trestného činu usvědčit své spolupachatele. Pro tento postup se používalo označení *accomplice cooperation agreements* nebo také *approvements*. Uznání obviněného jako tzv. *approvera* pak bylo na úvaze krále. Byl-li někdo označen jako *approver*, měl za povinnost pomoci obstatku důkazů proti jeho spolupachateli, na jejichž základě by mohl být tento spolupachatel odsouzen. V případě úspěšného obviněný byl „korunní svědek“ omilostněn či mu byl alespoň zmírněn trest (často byl namísto trestu smrti „pouze“ vyhnán do exilu). V případě neúspěšného obvinění byl korunní svědek popraven setnutím hlavy.⁶

Počátkem 13. století byla v Anglii zavedena praxe tzv. *turning king's evidence* (zvrácení důkazů obžaloby). K získání statusu *cooperating accomplice* bylo nutné, aby obviněný vypověděl podrobně o trestné činnosti, které se dopustil se spoluobviněným. Bylo nutné uvést jména všech účastníků a okolnosti dané trestné činnosti.⁷

V 17. století v Anglii byli odměňováni informátoři podílem z peněžitého trestu udělenému pachateli na základě oznámení informátora. V 18. století měl korunní svědek možnost uzavření dohody se soudem, jejímž obsahem bylo, že v případě usvědčení nejméně dvou spolupachatelů závažných trestných činů, se sám vyhne stíhání.⁸

---

⁴ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit. KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. In. FRYŠTÁK, Martin a spol (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2021-02-04], s. 75. ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>

⁵ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

⁶ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

⁷ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

⁸ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

K obrození korunního svědka (pod pojmem *supergrasses*) ve Velké Británii došlo v 70. a 80. letech 20. století, v boji proti teroristickým útokům separatistických skupin ze Severního Irsku. Odměnou pro korunní svědky bylo snížení trestu či upuštění od potrestání, toto bylo doprovázeno změnou jejich identity. Legislativně byl korunní svědek zakotven v roce 1999 v *Youth Justice and Criminal Evidence Act* a o šest let později v zákoně *Serious Organised Crime and Police Act* (dále jen „SOCPA“).⁹

V rámci boje s organizovaným zločinem, který se významně rozmohl po zavedení prohibice na alkohol ve 20. letech 20. století se využití institutu korunního svědka rozšířilo i v USA. Korunní svědci byli využíváni i v boji proti bolševismu. Proti silicím organizovanému zločinu (mafii) v Itálii se korunní svědci (*pentiti*) rovněž stali užitečnými nástroji orgánů činných v trestním řízení.¹⁰

První zmínky o úvahách o zavedení institutu korunního svědka do našeho trestního řízení se pojí s rozvojem organizovaného zločinu v 90. letech 20. století, který nastal v návaznosti na změnu politického režimu doprovázené špatnou reakcí zákonodárce na rozvoj tržní ekonomiky. V roce 2002 byl odborem bezpečností politiky Ministerstva vnitra České republiky předložen návrh zákona o korunním svědkovi. Tento návrh operoval ve vztahu ke korunnímu svědkovi (přestože návrh tento pojem přímo nepoužil) s metodou dočasného přerušení trestního stíhání. Obviněnému mělo být zastaveno trestní stíhání při odkládací podmínce splnění všech předpokladů kladených připravovaným zákonem. Mezi tyto předpoklady patřil souhlas obviněného s takovým postupem; jeho poskytnutí informací schopných zcela výjimečným způsobem přispět k odhalení zvláště závažného zločinu v souvislosti s organizovanou skupinou nebo zločinným spolením; dále o těchto skutečnostech podat pravdivou a úplnou výpověď; jeho prohlášení o spáchání skutku z něhož byl obviněn a o jiných jím spáchaných trestných činech; a závazek k náhradě škody, umožňující-li to jeho poměry.¹¹

Takový postup neměl být možný v případě, že by se jednalo o organizátora či návodce trestné činnosti; dále spáchal-li obviněný závažnější trestný čin, než k němuž vypovídal; když byla trestnou činností způsobena smrt; nebo pokud byl obviněný nebezpečným recidivistou.¹²

---

⁹ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁰ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹¹ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹² MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

Návrh obsahoval ve svém závěru i institut spolupracujícího obviněného coby „mírnější“ variantu korunního svědka. Tomu se měl uložit v případě splnění daných podmínek trest pod dolní hranicí trestní sazby.¹³

Kritizováno byla mimo jiného to, že korunní svědek se musel doznat k veškeré trestné činnosti, ne jenom k té, pro kterou byl stíhán. Řešena nebyla ani otázka případné konkurence spolupracujících obviněných. Návrh nakonec nebyl přijat.¹⁴

Institut korunního svědka byl pak v roce 2010 znovu navrhován v rámci protikorupčního balíčku.¹⁵

1.2. Spolupracující obviněný

Do právního řádu České republiky byl nakonec přijat institut spolupracujícího obviněného. Došlo k tomu díky novele trestního řádu zákonem č. 41/2009 Sb. s účinností od 1. ledna 2010. Institut spolupracujícího obviněného umožňuje, aby bylo v rámci trestu upuštěno od potrestání, ale neposkytuje pachateli imunitu před obžalobou.¹⁶

Tento institut má přispět k odhalení pachatelů organizovaného zločinu. K tomuto dochází za pomoci pachatelů, kteří se podíleli na činnosti skupiny. Těmto pachatelům je za jejich nápomoc směřující k odhalení závažné formy trestné činnosti následně umožněno čerpat dílčích výhod například v podobě mírnějšího potrestání.

Za zavedením institutu spolupracujícího obviněného do našeho právního systému stál kromě zefektivnění boje proti organizovanému zločinu také mezinárodní tlak, zejména pak rezoluce Rady Evropské unie č. 497Y0111(01) ze dne 20. prosince 1996 o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu.¹⁷

---

¹³ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹⁴ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹⁵ BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017 [cit. 2021-03-06]. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). s. 31. ISBN 978-80-7338-169-1. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/444.pdf>

¹⁶ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹⁷ SKUPIN, Zdeněk a LUKÁŠOVÁ, Marcela. Prvky angloamerického trestního řízení v současné praxi státních zastupitelství. In: FRYŠTÁK, Martin a spol. (ed.). Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2021-02-04], s. 205. ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>

Obviněnému je status spolupracujícího obviněného přiznáván v obžalobě, (či nově v dohodě o vině a trestu), a to státním zástupcem. Důležité je zdůraznit, že udělení statusu spolupracujícího obviněného je závislé na uvážení státního zástupce, který ho nemusí udělit, přestože jsou splněny všechny zákonné podmínky.¹⁸

Rozsah výhod pro spolupracujícího obviněného zahrnuje od krajní varianty úplného upuštění od potrestání i další výhody – spolupráce s orgány činnými v trestním řízení je samozřejmě polehčující okolností, a s přihlédnutím k dalším skutečnostem (například osobě obviněného, její minulosti apod.) toto může být i důvodem pro uložení trestu pod samou spodní hranicí zákonné trestní sazby za spáchaný trestný čin. Spolupracující obviněný tak může nakonec dosáhnout (i výrazně) nižšího trestu, než by jinak podle zákona odpovídal spáchanému trestnému činu.¹⁹

S uvedenými výhodami jsou spjaty i specifické podmínky – status spolupracujícího obviněného přetrvává pouze v případě, že spolupracující obviněný své výpovědi v průběhu trestního řízení nemění. Často kritizovanou skutečností pak je i fakt, že nelze udělit status spolupracujícího obviněného obžalovanému až v řízení před soudem.²⁰

Kromě samotné výpovědi spolupracujícího obviněného jsou pro orgány činné v trestním řízení cenné i informace, které jim následně mohou pomoci k nalezení dalších usvědčujících důkazů například týkajících se činnosti skupin věnujícím se organizovanému zločinu.²¹

S ohledem na skutečnost, že využití spolupracujícího obviněného lze nalézt především v trestné činnosti, do které je zapojeno více osob, mezi kterými právě některý konkrétní pachatel následně naváže spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, je nezbytné podrobněji vymežit obsah a dělení organizovaného zločinu. Tomuto tématu se věnuje následující kapitola této práce.

---

¹⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 178a.

¹⁹ SKUPIN, Zdeněk a LUKÁŠOVÁ, Marcela. Prvky angloamerického trestního řízení v současné praxi státních zastupitelství. Op. cit.

²⁰ SKUPIN, Zdeněk a LUKÁŠOVÁ, Marcela. Prvky angloamerického trestního řízení v současné praxi státních zastupitelství. Op. cit.

²¹ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.7. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1_SIN_19-2017-p%C5%99%C3%ADloha.pdf

2. Organizovaný zločin

Organizovaný zločin lze (nejen v laickém pohledu) chápat jako systematické páchaní trestné činnosti skupinou osob ve vzájemné součinnosti. Legální definici (vhodnou i pro potřeby této práce) přinesla novela (tehdy platného) trestního zákona v roce 1995, a to v reakci na prudký rozvoj kriminality v 90. letech 20. století, která zejména v oblasti hospodářské kriminality dalece překračovala individuální páchaní trestné činnosti.

Organizovanému zločinu mohou být samozřejmě přímo či nepřímo nápomocny i cílené korumpované úřední osoby působící ve veřejném sektoru nebo přímo u orgánů činných v trestním řízení, které mohou pachatelům trestné činnosti předávat užitečné informace o předmětu trestné činnosti nebo jejího následného vyšetřování. Takové jednání pak napomáhá organizovanému zločinu expandovat, působit soustavně a minimalizovat rizika odhalení rozsahu svého působení.²²

Zločinecké spolčení bylo definováno jako „*společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na dosahování zisku soustavným pácháním úmyslné trestné činnosti. Trestného činu účasti na zločinném spolčení se dopustil ten, kdo založí zločinné spolčení, nebo kdo se činnosti takového spolčení účastní, anebo kdo zločinné spolčení podporuje*“.²³

Zmíněná novela ve své důvodové zprávě dbala na bezpečné prokázání všech znaků ze skutkové podstaty trestné činnosti spáchané ve prospěch zločineckého spolčení. V případě nenaplnění byť jednoho znaku nebylo možné na skupinu hledět jako na zločinecké spolčení, ale pouze jako na organizovanou skupinu.

Znaky zločineckého spolčení pak byly: společenství více osob, vnitřní organizační struktura, rozdělení funkcí mezi osobami, dělba činností mezi osobami, zaměření na dosahování zisku a soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti.²⁴

V návaznosti na teroristické útoky v New Yorku ze září 2001 bylo upuštěno od zaměření na dosahování jako jednoho ze znaků zločinného spolčení. Díky tomu bylo možné od 1. července 2002 aplikovat zločinné spolčení k postihu terorismu.²⁵

Od 1. ledna 2010 byl pojem zločinné spolčení nahrazen v zákoně č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku (dále jen „TZ“) pojmem organizovaná zločinecká skupina,

²² SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

²³ KOUDELKA, Zdeněk. *Organizovaná zločinecká skupina* [online]. 11.05.2018 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/organizovana-zlocinecka-skupina?browser=full>

²⁴ KOUDELKA, Zdeněk. *Organizovaná zločinecká skupina*. Op. cit.

²⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Organizovaná zločinecká skupina*. Op. cit.

co do obsahu tohoto pojmu se však prakticky nic nezměnilo. Pojmoslovná úprava nastala z důvodu přijetí pojetí organizovaného zločinu podle mezinárodních dokumentů. S účinností od 1. února 2017 nastala druhá změna v definici organizované zločinecké skupiny, bylo upuštěno od „spolčení více osob“ a nahradilo jej „nejméně tři trestně odpovědných osob“.²⁶

S organizovaným zločinem se bohužel často pojí mimořádná důkazní nouze, se kterou se musejí orgány činné v trestním řízení potýkat. Tato důkazní nouze vychází z charakteristických rysů tohoto druhu kriminality. Tento druh kriminality je páchan profesionální skupinou jednotlivců (zločinců), kteří se snaží o maximální utajení a zakrytí páchané trestné činnosti. Členové takových organizovaných zločineckých skupin jsou schopni i fyzické likvidace nepohodlných osob, případně s napojenými jedinci manipulují ve spojitosti s jejich případnými svědectvími podávanými v jednotlivých fázích vyšetřování atd.²⁷

Dalším specifickým znakem organizovaného zločinu je mlčenlivost členů organizovaných zločineckých skupin ve vztahu k jejich nezákonným aktivitám. V případě porušení mlčenlivosti může těmto „odpadlíkům“ v krajním případě hrozit i smrt či ohrožení jejich blízkých. Z tohoto důvodu nelze očekávat od členů organizované zločinecké skupiny, že budou příliš ochotni svědčit proti ostatním členům, a to zejména s ohledem na to, že všichni členové organizované zločinecké skupiny nemusejí být v okamžiku podávání výpovědi ještě ani zadrženi.²⁸

Důležitou je i hierarchická struktura organizovaných zločineckých skupin, která dokáže účinně ochránit vedení zločineckých skupin před možnou identifikací. Díky tomu, že vedení je důsledně odděleno od řadových členů, může skupina ve svých činnostech snadno pokračovat i při zajištění některých řadových členů orgány činných v trestním řízení.²⁹

Využitím institutu korunního svědka (resp. spolupracujícího obviněného v případě české právní úpravy) pak dochází k upuštění nebo zmírnění potrestání jednoho pachatele ve větší či menší míře, ale dosáhne se vyšetření a postihu zbytku organizované zločinecké skupiny.³⁰

---

²⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Organizovaná zločinecká skupina*. Op. cit.

²⁷ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

²⁸ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

²⁹ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

³⁰ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

2.1. Organizovaná skupina

Aby se jednalo o organizovanou skupinu, je potřeba, aby v tomto sdružení osob existovala dělba úkolů mezi členy. Činnost členů organizované skupiny se tak vyznačuje plánovitostí a koordinovaností. Není nutné, aby měla organizovaná skupina trvalý charakter, je možné, aby byla stvořena pouze za účelem spáchání k jednoho konkrétního trestného činu.³¹

2.2. Organizovaná zločinecká skupina

Jak již bylo naznačeno výše, pro organizovanou zločineckou skupinu existuje zákonná definice obsažená v § 129 TZ. Podle této definice musí být tato skupina složena nejméně ze tří trestně odpovědných osob (fyzických i právnických, vizte ustanovení § 25 TZ a § 26 TZ; srov. též ustanovení § 9 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů). Zároveň tato skupina musí mít vnitřní organizační strukturu s rozdělením funkcí a dělbou činností. Organizovaná zločinecká skupina musí být zaměřená na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti.³²

Kumulativní naplnění těchto znaků právě odlišuje organizovanou zločineckou skupinu od organizované skupiny. Vnitřní organizační struktura je z těchto znaků nejvýznamnější. Často se jedná o nejproblematictější dokazovaný znak. Oproti organizované skupině, u níž postačí rozdělení úkolů mezi jednotlivé členy, se u organizované zločinecké skupiny vyžaduje vyšší míra organizace (tedy relativně stabilními vztahy nadřízenosti a podřízenosti, z nichž je patrné vnitřní rozdělení funkcí a činností), stabilita a pravidla pro činnost organizace v čele s utajením její struktury a činnosti.

Zda bylo páchání úmyslné trestné činnosti soustavné, to se posuzuje z hlediska zločineckého spolčení jako celku. Mezi podstatné okolnosti patří zejména časové hledisko – trvalost struktury, délka provádění nezákonných aktivit, plánování dílčích útoků na chráněné zájmy, organizace dosahování jednotlivých dílčích cílů organizované zločinecké skupiny.

Stran naplnění personálního substrátu organizované zločinecké skupiny není potřeba, aby jednotlivý pachatel trestné činnosti byl výslovně (ceremoniálně)

---

³¹ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část). *Kriminalistika*. 2019, roč. 52, č. 1, s. 34. ISSN 1210-9150.

³² Viz ustanovení § 129 TZ

přiját za člena organizované zločinecké skupiny (či k ní výslovně přistoupil jakýmkoli formalizovaným jednostranným jednáním). Postačí jeho jakékoli faktické včlenění do skupiny a jeho aktivní podíl na činnosti této skupiny. Spáchání trestného činu jako člen organizované skupiny či jeho spáchání ve spojení s organizovanou skupinou pak nevylučuje, aby byl daný pachatel současně postižen jako pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 TZ. Platí, že samotná účast na organizované zločinecké skupině je trestným činem podle §361 TZ.³³

2.3. Demografické, sociologické a kriminologické aspekty činnosti organizovaných zločineckých skupin

Z odhadů expertů pak vyplývá, že plně rozvinuté organizované zločinecké skupiny v roce 2019 tvořily 47 % operujících organizovaných zločineckých skupin oproti 53 % s neúplně rozvinutou strukturou.³⁴ Zdá se také, že organizovanost zločineckých skupin se v ČR mírně zvyšuje.³⁵ K nejrozvinutějším činnostem organizovaného zločinu v letech 2018 a 2019 patřila korupce, podvody ve finanční oblasti, drogová činnost a legalizace výnosů z trestné činnosti.³⁶

Při zohlednění demografických ukazatelů lze dovodit, že podle dostupných odhadů je podíl žen na organizovaném zločinu v roce 2019 zhruba pětina.³⁷ Stran národnostního složení lze za sledovaná období od začátku 90. let 20. století pozorovat průběžný nárůst podílu osob české národnosti na organizovaném zločinu. Zatímco v roce 1993 byl poměr Čechů a cizinců na páchaní organizovaného zločinu relativně vyrovnaný, v druhém desetiletí podíl cizinců na organizovaném zločinu klesá.³⁸ V letech 2018 a 2019 pak patřili k nejaktivnějším účastníkům na organizovaném zločinu z řad cizinců na území České republiky státní příslušníci Vietnamu, Albánie, Ukrajiny a Ruské federace.³⁹

Byť generalizace není vhodným nástrojem pro definování jednání příslušníků menšinových skupin, v obecné rovině lze vysledovat, že organizované

³³ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 8. aktualizované vydání podle stavu k 13. 3. 2020. Praha: Leges, 2020, s. 200-202. Glosátor. ISBN 978-80-7502-395-7.

³⁴ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2020 [cit. 2021-03-03]. s.158. ISBN 978-80-7338-187-5. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/462.pdf>

³⁵ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

³⁶ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

³⁷ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

³⁸ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

³⁹ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

zločinecké skupiny tvořené státními příslušníky Vietnamu a Albánie se často specializují na trestnou činnost spojenou s produkcí, vývozem a pašováním drog – výrobou pervitinu a pěstování a distribuce marihuany na západoevropské trhy (zejména Německo).⁴⁰ Svou roli zde ale samozřejmě hrají i geografické faktory, zejména poloha České republiky ve středu Evropy, což značně usnadňuje distribuci drog a provádění příslušných logistických operací při transportu zásilek napříč kontinentem (například zásilek heroinu).⁴¹ V případě organizovaných zločineckých skupin, jejímž příslušníci jsou státními občany Ukrajiny a Ruské federace lze vystopovat trestnou činnost spojenou s vymahačstvím, vydíráním, obecně s násilnou kriminalitou, případně legalizací výnosů z trestné činnosti uskutečněné v zahraničí.⁴²

V otázce dalšího vývoje aktivit organizovaných zločineckých skupin lze podle predikcí odborníků předpokládat jako nejrozšířenější v roce 2025 různé formy hospodářské a finanční kriminality, kyberkriminalitu, kriminalitu spojenou s drogami a korupci. Pokles aktivit organizovaného zločinu se nepředpokládá, podle odborníků spíše poroste nebo zůstane stejným. Pozitivním faktem ale má být skutečnost, že v rámci daného prostředí dochází k postupnému ústupu od užívání násilí.⁴³

---

⁴⁰ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

⁴¹ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

⁴² SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

⁴³ SCHEINOST, Miroslav a spol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019*. Op. cit.

3. Účinná právní úprava spolupracujícího obviněného v právním řádu České republiky

V této kapitole diplomové práce budou podrobněji vymezeny prameny právní úpravy institutu spolupracujícího obviněného, včetně jejich výkladu, a bude proveden rozbor postupného vývoje tohoto institutu v českém právním řádu. Kapitulu doplňují úvahy *de lege ferenda* a podstatné statistické údaje k míře využívání pojednávaného právního institutu.

3. 1. Mezinárodní a nadnárodní úmluvy a dokumenty

V této části rozboru jsou vymezeny dokumenty (právní instrumenty) z oblasti mezinárodního práva veřejného a práva Evropské unie, které zakládají, vyzývají a inspirují českého zákonodárce k přijetí institutu spolupracujícího obviněného.

3. 1. 1. Rezoluce Rady Evropské unie č. 497Y0111(01)

(Celým názvem Rezoluce Rady Evropské unie č. 497Y0111(01) ze dne 20. prosince 1996 o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu.) Tato rezoluce vyzývala členské státy Evropské unie (v daném roce vydání rezoluce nicméně Česká republika ještě členskou zemí Evropské unie nebyla) k přijetí opatření, kterými by členské státy motivovaly členy zločineckých organizací, zločineckých skupin a jednotlivce, kteří se na jejich aktivitách podíleli, ke spolupráci během soudního řízení. Těmto „polepšeným“ pachatelům, kteří by pomohli orgánům činným v trestním řízení, by mělo být umožněno získat mírnějších postihů při ukládání trestu nebo způsobu výkonu trestu. Dále klade za cíl realizovat vhodná opatření k ochraně jejich rodinných příslušníků a blízkých osob.⁴⁴

3. 1. 2. Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

V tomto dokumentu přijatém Valným shromážděním Organizace spojených nároků v prosinci 2000 nabádá Organizace spojených nároků členské státy k podpoře osob, které se zapojily do závažné trestné činnosti, nicméně následně

---

⁴⁴ BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu*. Op. cit.

jsou svolné k poskytnutí důležitých informacích orgánům činných v trestním řízení vedoucí k odhalování a potírání takové kriminality.⁴⁵

V článku 18 nabádá Organizace spojených národů signatáře úmluvy ke zvážení zavedení možnosti snížení trestu u obžalovaného, který výrazně pomůže objasnit skutečnosti spojené s organizovaným zločinem.⁴⁶

3. 1. 3. Rámcové rozhodnutí Rady č. 2008/841/SVV

Toto rozhodnutí z roku 2008 (Česká republika již tehdy členským státem Evropské unie byla) v článku 2 ukládá členským státům Evropské unie přijetí nezbytných opatření pro to, aby byly ve vnitrostátních úpravách považovány za trestné činy jeden nebo oba ze způsobů jednání, které mají souvislost se zločinným spolením.

První uvedené jednání je popsáno jako „*jednání jakékoli osoby, která se úmyslně a se znalostí buď cíle a obecné činnosti spolčení, nebo záměru spolčení dopustit se předmětných trestných činů aktivně účastní trestné činnosti spolčení, včetně poskytování informací nebo hmotných prostředků, získávání nových členů i jakékoli formy financování jeho činnosti, přičemž je jí známo, že tato účast přispěje k uskutečnění trestné činnosti tohoto spolčení*“.

Druhé jednání je popsáno jako: „*jednání jakékoli osoby, které spočívá v dohodě s jednou nebo několika osobami týkající se výkonu určité činnosti, která by v případě, že by byla provedena, vyústila ve spáchání trestného činu uvedeného v článku 1, i když se tato osoba neúčastní vlastního výkonu činnosti*“⁴⁷

V následujícím článku pak předmětné rámcové rozhodnutí řeší výši ukládaných trestů, které by státy vůči výše definovaným trestným činům měly zajistit.

Pro první variantu se uvádí horní hranice trestní sazby od dvou do pěti let a u druhé je taktéž možné zajistit horní trestní sazbu od dvou do pěti let nebo trestem se stejnou horní hranicí jako má čin, jenž je cílem dohody.

Rámcové rozhodnutí dále klade na státy povinnost ohledně zavedení přitěžující okolnosti vůči výše uvedeným trestným činům. Rámcové rozhodnutí si

⁴⁵ Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=139719>

⁴⁶ BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu*. Op. cit.

⁴⁷ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti [online]. 24. 10. 2018n. l. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008F0841&fbclid=IwAR32nan0cWiHUUefqMQxGLxyvg0u2n1t2aXOD9dBCN6cN5luh8BwEPMc43A>

klade za cíl zajistit, aby bylo možné i právnické osoby stíhat v rámci organizovaného zločinu, a uvádí příklady trestů vůči právnickým osobám.⁴⁸

3. 2. Trestní zákoník

V zákonu č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), se ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému řeší v § 39 TZ označení za spolupracujícího obviněného jako okolnost, na kterou je třeba brát ohled při stanovování druhu a výměry trestu.

Konkrétně se má přihlídnout k tomu, jaký význam měl spolupracující obviněný v objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.⁴⁹

V § 41 TZ je pak následně status spolupracujícího obviněného zohledněn jako polehčující okolnost, ke které by soud měl přihlídnout.⁵⁰

Ustanovení § 46 odst. 2 TZ dále stanovuje možnost upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného za předpokladu, že jsou splněny podmínky stanovené v § 178a odst. 1 a 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TŘ“), a pokud spolupracující obviněný podal jak v řízení přípravném, tak i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.

Dále jsou vymezeny předpoklady, za kterých nelze upustit od potrestání. Tyto podmínky, za kterých nelze upustit od potrestání spolupracujícího obviněného, jsou: *„jestliže jím spáchaný trestný čin je závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl, jestliže se podílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl, jestliže jím způsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt nebo jsou-li dány důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59)“*⁵¹

---

⁴⁸ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti. Op. cit.

⁴⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 39.

⁵⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 41.

⁵¹ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 46 odst. 2.

U mimořádnému snížení trestu spolupracujícímu obviněnému, kterému se věnuje § 58 odst. 5 TZ, jsou prakticky stejné předpoklady jako u polehčujících okolností, kdy soud může uložit trest pod dolní hranicí trestní sazby.⁵²

3.3. Trestní řád

V § 178a TŘ jsou v prvním odstavci upraveny podmínky, za kterých se může státní zástupce označit obviněného za spolupracujícího.⁵³

Obviněný se k získání statusu spolupracujícího obviněného musí doznat k činu, kvůli kterému probíhá jeho trestní stíhání, musí dále oznámit státnímu zástupci dostatečně kvalifikované informace k tomu, aby přispěly k „*objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny*“, musí se zavázat k podání úplné a pravdivé výpovědi o těchto skutečnostech, a to jak v přípravném, tak i následně v soudním řízení, a konečně musí prohlásit, že s označením za spolupracujícího obviněného souhlasí.⁵⁴

V případě, že neexistují předpoklady pro mimořádné zvýšení trestu podle § 59 TŘ (k tomuto viz výše), má státní zástupce možnost (nikoli ovšem povinnost) po uvážení navrhnout upuštění od potrestání.⁵⁵

S platností 1. října 2020 je nově v TŘ upravena i obnova řízení v případě, že trestní stíhání spolupracujícího obviněného by skončilo dříve než stíhání ostatních osob za zločin, k jehož objasnění se spolupracující obviněný zavázal a nesplnil by tento závazek.⁵⁶

Státní zástupce ještě před označením obviněného za spolupracujícího obviněného tohoto obviněného vyslechne a poučí ho o právech a povinnostech spojených s udělením statusu spolupracujícího obviněného a také s možností obnovy řízení v případě nesplnění povinností spolupracujícímu obviněnému kladených.⁵⁷

---

⁵² Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 58 odst. 2.

⁵³ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 178a.

⁵⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 178a.

⁵⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 178a odst. 2.

⁵⁶ Srov. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 178) odst. 4 a § 278 odst. 5.

⁵⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 178a.

3. 4. Další dotčené právní předpisy

Udělit status spolupracujícího obviněného je možné i v řízení ve věcech mladistvých podle zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Udělit status spolupracujícího obviněného je možné také v řízení proti právnické osobě podle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.⁵⁸

3. 5. Novely, které ovlivnily institut spolupracujícího obviněného

V této části kapitoly se diplomová práce zaměřuje na klíčové novely, které ovlivnily a podílely se na vývoji institutu spolupracujícího obviněného v tuzemském právním řádu.

3. 5. 1. Zákon č. 41/2009 Sb.

Touto novelou byl upraven § 125 TR věnující se odůvodnění rozsudku a poučení o rozsudku. Ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému má být v odůvodnění uvedeno: „...*jak významným způsobem přispěl k objasnění zvláště závažného zločinu spáchaného členy organizované skupiny nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo pomohl zabránit pokusu nebo dokonání takového trestného činu.*“⁵⁹

Vložením § 178a do trestního řádu byl právně do českého právního řádu zakotven spolupracující obviněný.⁶⁰ Právě od tohoto změnového zákona tak lze dovozovat možnost aplikovat institut spolupracujícího obviněného v České republice českými orgány činnými v trestním řízení.

3. 5. 2. Zákon č. 193/2012 Sb.

Tato novela rozšířila možnosti využití institutu spolupracujícího obviněného, který v jejím důsledku už nemusí být aplikován pouze v řízeních o zvláště závažných zločinech. Zároveň také zavedla do našeho právního řádu

---

⁵⁸ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.2. Op. cit.

⁵⁹ Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, Čl. I.

⁶⁰ Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, Čl. I.

možnost odměnit spolupracujícího obviněného tím, že bude zcela upuštěno od jeho potrestání.⁶¹

3. 5. 3. Zákon č. 333/2020 Sb.

Novela trestního řádu provedena zákonem č. 333/2020 Sb. rozšířila možnost využití institutu spolupracujícího obviněného. Podle uvedené novely nyní může státní zástupce označit obviněného jako spolupracujícího obviněného nejenom v obžalobě, ale i v dohodě o vině a trestu.⁶²

Díky tomu má teď státní zástupce nově možnost dohodnout se spolupracujícím obviněným náležitý trest za spáchaný trestný čin a není nadále odkázán na posouzení celé věci soudem, který by při běžném projednání věci nebyl návrhem státního zástupce na uložení výše a druhu trestu vázán.⁶³

3. 6. Návrhy *de lege ferenda*

Ze stran státních zastupitelství existují podněty ve formě legislativního návrhu k rozšíření výčtu trestných činů, u kterých by bylo možné institut spolupracujícího svědka aplikovat.

Jeho využívání by státní zástupci umožnili i u některých trestných činů, které nejsou založeny na organizované trestné činnosti. Zde je ovšem otázkou, nakolik by toto bylo přiměřené a účelné, a je třeba si uvědomit, že institut spolupracujícího obviněného státnímu zastupitelství a i ostatním orgánům činným v trestním řízení dosti ulehčuje vyšetřování, a tak jejich návrhy na rozšíření tohoto institutu mohou být výrazně motivovány snahou ulehčit své úkoly, třebaže na úkor zásady přiměřenosti, kterou by dle mého názoru měl být zákonodárce vždy vědomě vázán při zavádění a rozšiřování institutů, které nejsou kontinentální právní tradici vlastní.⁶⁴

Ve vztahu k případné úpravě institutu spolupracujícího obviněného je navrhováno upravení podmínky v § 178 odst. 1 písm. a) a b) TR, tedy podmínky

---

⁶¹ Zákon č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Čl. I.

⁶² Zákon č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Čl. III.

⁶³ Sněmovní tisk č. 466/0. s.16. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=161041>

⁶⁴ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.10. Op. cit.

doznání se k činu, pro který je obviněný stíhán. Tato podmínka se přitom považuje za splněnou jen poskytnuté doznání je úplné a bez výhrad.

Ukázalo se z praxe, že může nastat situace, kdy nebude moci k přiznání statusu spolupracujícího obviněného dojít, jelikož se obviněný doznal jen k velké části trestné činnosti, pro kterou je stíhán, nikoliv však celé, přičemž se v řízení před soudem dílčí skutky kladené mu za vinu prokážou jinému obviněnému.⁶⁵

Ze strany Vrchního státního zastupitelství v Olomouci vzešel návrh na posílení jistoty u potenciálního spolupracujícího obviněného tím, že mu bude umožněno uzavření podmíněné dohody k aplikaci režimu spolupracujícího obviněného ještě před výsledkem podle § 178a odst. 3 TR.

Uvedené státní zastupitelství dále navrhovalo, aby se v případě, kdy provedená výpověď není dostatečně přínosná pro udělení statusu spolupracujícího obviněného podle uvážení státního zástupce, k takovéto výpovědi vůbec nepřihlíželo.

O tomto by dle návrhu měla být sjednána dohoda, která ovšem v případě porušení ze strany spolupracujícího obviněného (například z důvodu porušení přislíbeného závazku spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení po celou dobu trestního řízení nebo závazku spolupracujícího obviněného vypovědět úplnou a pravdivou výpověď, nebo kdyby dokazováním vyšly najevo nové skutečnosti, ze kterých by plynulo, že provedená výpověď spolupracujícího obviněného nebyla ve skutečnosti jeho úplným doznáním ke spáchání trestné činnosti) přestane platit, a na jeho výpověď se bude moci pohlížet v hlavním líčení jako na kteroukoli jinou.

Použitelnost výpovědi spolupracujícího obviněného by tedy měla být vázána a posuzována jen na otázku, zda obviněný splňuje podmínky pro přiznání statusu spolupracujícího obviněného na začátku celého procesu.⁶⁶

Tento návrh považuji za opravdu zajímavý, a to zejména kvůli tomu, že se snaží poskytnout určité záruky spolupracujícímu obviněnému, kterému za současného stavu hrozí, že si svojí snahou stát se spolupracujícím obviněným nakonec zbytečně přitíží.⁶⁷

Schramhauser pak navrhuje zavést možnost jednoznačně rozhodnout o postavení spolupracujícího obviněného již ve fázi přípravného řízení, jakož i

---

⁶⁵ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.11. Op. cit.

⁶⁶ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.11-12. Op. cit.

⁶⁷ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.11-12. Op. cit.

následně po podání obžaloby ve stadiu řízení před soudem, nejlépe samostatným rozhodnutím.

Takové rozhodnutí by dle jeho názoru vhodněji garantovalo procesní pozici spolupracujícího obviněného a lépe jej motivovalo k další součinnosti. Možnost vydat rozhodnutí o udělení statusu spolupracujícího obviněného před soudem by dala možnost v případě, že by některý ze členů organizované zločinecké skupiny učinil úplné a pravdivé svědectví až zde, a bylo tak stále možné na tuto skutečnost flexibilně reagovat.⁶⁸

I k tomuto návrhu se lze vyjádřit kladně, neboť pokud má být cílem právní úpravy spolupracujícího obviněného rozkrytí a zabránění páchání závažné trestné činnosti, získání takto významných důkazů a výpovědí i ve fázi hlavního líčení lze považovat – v odůvodněných případech – za přínosné.

3.7. Statistické údaje k použití institutu spolupracujícího obviněného

V letech 2010 až 2015 bylo označeno za spolupracující obviněné celkem 47 osob, z toho v 10 případech se jednalo o případy týkající se spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ.⁶⁹

V letech 2010 až 2015 institutu spolupracujícího obviněného využilo nejvíce Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem, konkrétně v 16 případech z celkových 47 za Českou republiku. Z toho vyplývá, že z celkového počtu celá třetina spadá na Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem. Na druhém místě se umístilo Krajské státní zastupitelství v Ostravě, které využilo institutu spolupracujícího obviněného v 8 případech.⁷⁰

Za relativně nízký počet spolupracujících obviněných je pravděpodobně i dosti neefektivní míra odhalování organizovaného zločinu, v jehož spojení je institut spolupracujícího obviněného využíván. Oproti státu a jeho orgánům činným v trestním řízení má organizovaný zločin výhodu ve větší míře dynamičnosti a

---

⁶⁸ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

⁶⁹ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení [online]. 2018 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/cetnost-vyuzivani-institutu-spolupracujiciho-obvineneho-a-navrhy-k-jejimu-zvyseni?browser=full>

⁷⁰ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení. Op. cit.

flexibilitě, přičemž opominout nelze ani možné korupční vazby těchto organizovaných zločineckých skupin na orgány veřejné moci.⁷¹

Jako další důvody nízké míry využívání řešeného institutu byly zmiňovány přísně uložené podmínky, ze kterých je možné tento institut využít. Zmiňována byla také vázanost na zvlášť závažný zločin; tato podmínka která ovšem již neplatí.⁷²

Ve více než 65 % případů je právě obviněný iniciátorem k využití institutu spolupracujícího obviněného. Jelikož není počáteční fáze využití spolupracujícího obviněného upravená v TR, presumuje se, že stačí podnět obviněného v libovolné formě.⁷³

Z informací od státních zastupitelství vyplývá, že v období od 1. ledna 2010 do 31. srpna 2014 se spolupracující obviněný uplatňoval především ke kriminalitě spojenou s výrobou, prodejem a distribucí drog (jak již bylo uvedeno výše, tento druh kriminality tvoří největší část při aplikaci institutu spolupracujícího obviněného). Ve značné míře k jeho využití dále došlo ve spojení s majetkovou kriminalitou, daňovou kriminalitou. Spolupracující obviněný byl využit i v korupčních věcech.⁷⁴

Výtky k právní úpravě ze strany krajských státních zastupitelství směřovaly k rozhodnutí soudů ohledně výměry trestů spolupracujícím obviněným. Soudy se uchýlovaly často k ukládání trestů výrazně vyšších, než jaké byly ze strany státních zástupců vůbec navrhovány. K náležitému zohlednění procesního postavení spolupracujícího obviněného tak docházelo až u odvolacích soudů.⁷⁵

Z analýzy Michory vyplývá, že v období od 1. ledna 2010 do 31. března 2017 byl institut spolupracujícího obviněného aplikován nejméně ve 29 případech (pravomocně skončených trestních věcech; ve 4 z těchto případů vystupovali najednou 2 spolupracující obvinění – tedy v trestních řízeních bylo určeno celkem 33 spolupracujících obviněných), z toho byl v konečném rozsudku status přiznán hned 28 z nich.

---

⁷¹ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení. Op. cit.

⁷² SKUPIN, Zdeněk a LUKÁŠOVÁ, Marcela. Prvky angloamerického trestního řízení v současné praxi státních zastupitelství. Op. cit.

⁷³ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení. Op. cit.

⁷⁴ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.6. Op. cit.

⁷⁵ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.8. Op. cit.

Je důležité podotknout, že do Michorovy analýzy nebyly zahrnuté všechny dotazované soudy (respektive ne všechny mu poskytly požadované informace). Další zajímavostí, která z jeho analýzy vyplynula, je, že spolupracující obvinění jsou často recidivisté.⁷⁶

---

⁷⁶ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (1. část). Op. cit.

4. Dotčené zásady trestního řízení ovlivněné institutem spolupracujícího obviněného

V evropském kontinentálním i v angloamerickém právním systému je možné aplikovat institut korunního svědka (resp. jeho varianty, včetně spolupracujícího obviněného) jen v případě, že existuje veřejný zájem na odhalení závažné trestné činnosti, a současně není možné daného cíle (objasnění závažné trestné činnosti) dosáhnout jinak, šetrněji, ke vztahu k dalším základním zásadám trestního řízení.⁷⁷

V této kapitole tak bude podrobně rozebíráno, jakým způsobem zasahuje aplikace institutu spolupracujícího obviněného do jednotlivých zásad uplatňovaných v trestním řízení. Bude také vymezeno, jak může uplatnění některé zásady prostřednictvím rozebíraného institutu spolupracujícího obviněného směřovat proti aplikaci zásady jiné.

4. 1. Zásada legality vs. zásada oportunity

Zásada legality je vtělena do § 2 odst. 3 TŘ jako povinnost státního zástupce stíhat každý trestný čin, o kterém se dozví. Jako výjimky jsou pak uvedeny případy, kdy by zákon, přímo použitelný předpis Evropské unie nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázaná, stanovily něco jiného. Kromě tohoto paragrafu vyplývá i povinnost státního zástupce stíhat všechny trestné činy i z ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.⁷⁸ Z uvedeného tak vyplývá, že zásada legality určuje povinnost státnímu zástupci páchanou trestnou činností stíhat a neponechává mu na úvaze, nakolik efektivní či společensky přínosné stíhání pachatelů trestných činů je. V českém trestním řízení v současné době převažuje právě tato zásada.

Zásada oportunity (také známá coby zásada neúčelnosti) vymezuje diskreční oprávnění státního zástupce (resp. veřejného žalobce), které státnímu zástupci umožňuje zvážit, zdali obžalobu proti pachateli trestného činu podá, nebo nikoli, zda osob podezřelou ze spáchání trestného činu bude stíhat, nebo nikoli, nebo zda v již probíhajícím trestním stíhání vůči konkrétní osobě bude pokračovat. Zásada oportunity tak směřuje ke zkoumání účelnosti vedení řízení. Je typickým projevem fungování angloamerické právní kultury. Pokud je závěr uvážení státního

⁷⁷ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

⁷⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Op. cit.

zástupce takový, že pokračování či zahájení trestního stíhání (či podání obžaloby) není za konkrétních skutkových okolností efektivní, může sám rozhodnout o tom, že ve stíhání (či podání obžaloby) pokračovat již nebude⁷⁹. Zásada diskrece tak vyvažuje zásadu legality a přidává racionální prvek efektivní alokace zdrojů k ochraně veřejných zájmů. Je tak na posouzení příslušného orgánu, zdali stíhat určitou trestnou činnost je skutečně efektivní a vede ke kýženým cílům.⁸⁰

Důvodem úvah nad postupným přijímáním zásady oportunity do kontinentálních právních systémů (včetně českého právního řádu) je přílišný formalismus, který se právě nevyhnutelně pojí s dodržováním zásady legality. Na zásadu oportunity se pak hledí jako na tzv. procesní korektiv trestního bezpráví.⁸¹ Přijímáním institutů spojených s aplikací zásady oportunity do kontinentálních právních řádů ovládaných zásadou legality se tak jednotliví zákonodárci snaží odbřemenit justici tím, že přenechají řešení části trestní agendy už během přípravného řízení složkami veřejné žaloby (v České republice státním zastupitelstvím, které je součástí moci výkonné, nikoli moci soudní).⁸²

Zásada oportunity tak dává možnost státnímu zástupci v konkrétním případě z důvodu vhodnosti upustit od stíhání pachatele, přesto že obecné podmínky pro stíhání jsou splněny.⁸³

V posledních letech lze také sledovat nezbytnost podrobněji rozlišovat mezi oportunitou tak, jak bývá běžně definována, a novými formami aplikace zásady oportunity, které jsou odrazem nárůstu organizované kriminality a mají čistě pragmatický účel.⁸⁴ Příkladem takové nové formy aplikace zásady oportunity je i tzv. expanzivní oportunita. Ta se využívá ve vztahu k pachatelům zejména organizovaného zločinu, kterým výměnou za umožnění státu potrestat ostatní pachatele (a v důsledku toho i ukončení páchaní závažné trestné činnosti) je jako odměna zajištěna imunita před dalším stíháním či upuštěním od potrestání.⁸⁵

---

⁷⁹ SKUPIN, Zdeněk a LUKÁŠOVÁ, Marcela. Prvky angloamerického trestního řízení v současné praxi státních zastupitelství. Op. cit.

⁸⁰ KANDOVÁ, Katarína. O zásadě oportunity trestního stíhání trochu jinak. In. FRYŠTÁK, Martin a spol. (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2021-02-04], s. 59. ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>

⁸¹ KANDOVÁ, Katarína. O zásadě oportunity trestního stíhání trochu jinak. Op. cit.

⁸² KANDOVÁ, Katarína. O zásadě oportunity trestního stíhání trochu jinak. Op. cit.

⁸³ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 141-142. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.

⁸⁴ MICHORA, Zdeněk. *Expanzivní oportunita v kontextu rekodifikace trestního procesu a spolupracující obviněný*. Trestněprávní revue, 2017, č. 1, s. 1-7

⁸⁵ MICHORA, Zdeněk. *Expanzivní oportunita v kontextu rekodifikace trestního procesu a spolupracující obviněný*. Op. cit.

Úprava spolupracujícího obviněného je příkladem této pragmatické opportunity. Spolupracující obviněný musí sice splnit zákonné podmínky pro přiznání tohoto statusu, ale v konečném důsledku je na uvážení státního zástupce, jestli obviněného v obžalobě (nebo nově i v dohodě o vině a trestu) označí za spolupracujícího obviněného. Státní zástupce o tomto navíc nerozhoduje usnesením, a tak chybí i možnost obviněného se bránit proti neudělení statusu tím, že by podal stížnost.⁸⁶

Kandová potom nesouhlasí se zařazením spolupracujícího obviněného (ani v rámci dohody o vině a trestu) mezi tzv. oportunní výjimky (ze zásady legality). Jako důvod uvádí trvající povinnost státního zástupce ke stíhání a postavení obviněných před soud, bez ohledu na to, jestli jen je status spolupracujícího obviněného přiznán.⁸⁷ Kandová zásadu opportunity interpretuje úžeji, a to tak, že v případě, že chybí veřejný zájem za stíhání a potrestání pachatele trestného činu, může státní zástupce od dalších procesních kroků upustit a věci se dále nezabývat. U institutů, jako jsou spolupracující obviněný či dohoda o vině a trestu, je veřejný zájem k trestnímu stíhání stále přítomen, a státní zástupce tak pachatele stíhá za současného přizpůsobení průběhu či výsledku trestního řízení, a to například v podobě navržení mírnější trestní sazby či podání návrhu na upuštění od potrestání.⁸⁸

Zdroj rozdílných vymezení zásady opportunity, který byl naznačen výše, může být spatřován ve faktické protichůdnosti zásady legality a zásady opportunity. Z toho pak vyplývá, že odklony v trestním řízení jsou chápány jako oportunní výjimky ze zásady legality a mohou být zkráceně zařazeny k projevům zásady opportunity.⁸⁹

S ohledem na výše uvedené je tak možné shrnout, že přístupy k prosazování zásady opportunity v kontinentálních právních systémech, včetně českého právního řádu, lze dělit optikou zužující, tedy diskrecí veřejného žalobce stíhat pachatele trestných činů či nikoli (a v takovém případě institut spolupracujícího obviněného nelze považovat za příklad aplikace oportunní zásady, ale toliko kupříkladu jednou z polehčujících okolností), i optikou širší, která podmínky a způsob stíhání pachatelů trestných činů posuzuje prizmatem účelnosti činnosti veřejného žalobce a jeho možností soustředit se na řešení závažné trestné činnosti, u které panuje

---

⁸⁶ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

⁸⁷ KANDOVÁ, Katarína. O zásadě opportunity trestního stíhání trochu jinak. Op. cit.

⁸⁸ KANDOVÁ, Katarína. O zásadě opportunity trestního stíhání trochu jinak. Op. cit.

⁸⁹ KANDOVÁ, Katarína. O zásadě opportunity trestního stíhání trochu jinak. Op. cit.

v nejvyšší míře veřejný zájem na jejím stíhání (v takovém případě pak institut spolupracujícího obviněného je jednoznačně projevem takové zásady oportunity).

Ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému pak navíc platí, že je sice na uvážení státního zástupce, zda obviněnému tento status udělí, obviněný sám ale také má na aplikaci tohoto procesu zájem a svůj podíl. Musí splnit trestními předpisy specifikované podmínky, zejména jeho souhlas s označením za spolupracujícího obviněného.⁹⁰

Zároveň je ale třeba upozornit na hrozby spojené s přílišným upřednostněním aplikace zásady oportunity. Nadměrné rozšíření oportunní zásady do průběhu trestních řízení, které by mohlo vést k omezení až upozadění zásady legality, by mělo za výsledek přesunutí velké části rozhodovací činnosti o vině a trestu pachatelů trestných činů pod státní zastupitelství.⁹¹ Toto má samozřejmě své ústavněprávní implikace stran garance práva na spravedlivý proces a práva na zákonného soudce.

4. 2. Zásada materiální pravdy neboli zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností

V § 2 odst. 5 TR najdeme jak zásadu materiální pravdy, tak zásadu vyhledávací. Lze shrnout, že zásada materiální pravdy vymezuje pro orgány činné v trestním řízení nezbytnost zjistit skutkový stav v úplnosti a určitosti.⁹² Zásada vyhledávací doplňuje zásadu materiální pravdy a je vymezována jako povinnost orgánů činných v trestním řízení z vlastní iniciativy vyhledávat a provádět důkazy způsobem směřujícím ke zjištění skutkového stavu věci, o němž již nejsou důvodné pochybnosti. Vyhledávány a prováděny musejí být důkazy v rozsahu, ve kterém je tento postup nezbytný pro vydání rozhodnutí ve věci samé. Nemůže přitom postačovat ani doznání obviněného (resp. obžalovaného).⁹³

Dle výše uvedeného ustanovení mají orgány činné v trestním řízení postupovat v souladu s jejich právy a povinnostmi, které jsou uvedené v příslušném zákoně. To za součinnosti dalších dotčených subjektů (stran) tak, aby došlo ke

---

⁹⁰ KANDOVÁ, Katarína. O zásadě oportunity trestního stíhání trochu jinak. Op. cit.

⁹¹ SKUPIN, Zdeněk a LUKÁŠOVÁ, Marcela. Prvky angloamerického trestního řízení v současné praxi státních zastupitelství. Op. cit.

⁹² JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. Op. cit.

⁹³ ŠÁMAL, Pavel. § 2 [Základní zásady trestního řízení]. In: ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PŮRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAJN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 15.

zjištění skutkového stavu věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti v rozsahu nezbytném pro jejich rozhodnutí. Požadavek materiální pravdy v trestním řízení tak stojí v kontrastu s formální pravdou, kdy v trestním řízení se nelze spokojit, jako například v civilním řízení, pouze s formální pravdou, tedy s tím, co strany jako pravdu uznají a co předloží soudu k posouzení a rozhodnutí. Orgány činné v trestním řízení musejí zjistit reálný stav (skutečný děj), ke kterému došlo. Mezi výjimky patří zjednodušené řízení před soudem (vizte ustanovení § 314b odst. 2 TŘ), a dále dohoda o vině a trestu.⁹⁴

Ze zásady materiální pravdy tak vyplývá, že v probíhajícím trestním řízení mohou být podkladem rozhodnutí soudu jen skutečnosti, o jejichž pravdivosti není důvodných pochyb, nikoliv například skutečnosti, které se podle výsledků vyšetřování orgánů činných v trestním řízení zdají jen pravděpodobné. Tento důkazní standard tedy nedosahuje výše „absolutní pravdy“, tedy naprosto přesného zjištění skutečného stavu věci. To je mnohdy fakticky nerealizovatelné – orgány činné v trestním řízení by tak musely plnit požadavky ve standardu, kterého prakticky a dostupnými prostředky dosáhnout nelze.⁹⁵

Z hlediska předmětu a rozsahu prováděného dokazování tak pak platí, že je nezbytné dokazovat pouze ty skutečnosti, které jsou nezbytné pro účel trestního řízení, nikoli úplně veškeré probíhající okolnosti jednotlivých skutkových dějů nemající žádnou souvislost s řešeným skutkem.⁹⁶

Ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému pak může nastat problém v nutnosti doznání se úplně a bez výhrad k věcem, které jsou mu kladeny za vinu. Na obviněného je v tomto směru vyvíjen určitý tlak, kdy v případě, že by se nedoznal plně a bez výhrad, tak mu nebude status spolupracujícího obviněného udělen.

Reálně však nemusí být zodpovědný za spáchání všech skutečností, které jsou mu kladeny za vinu. Nedochozí tak k úplně zjištěnému skutkovému stavu věci, o kterém již není důvodných pochybností. Zásada materiální pravdy zde tedy může být při pokusu o aplikaci institutu spolupracujícího obviněného potlačena ve vztahu k věcem kladených obviněnému za vinu.⁹⁷

---

⁹⁴ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 148-149. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.

⁹⁵ ŠÁMAL, Pavel. § 2 [Základní zásady trestního řízení]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PŮRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAJN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. Op. cit.

⁹⁶ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. Op. cit.

⁹⁷ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.11. Op. cit.

4. 3. Zásada zákazu donucování k sebeobviňování

Tato zásada je také známá jako *nemo tenetur se ipsum accusare*. V Listině základních práv a svobod ji zakotvuje článek 37 odst. 1 a článek 40 odst. 4. Článek 37 odst. 1 LZPS zní: „Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.“ Článek 40 odst. 4 Listiny základních práv a svobod zní: „Obviněný má právo odepřít výpověď; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven.“ V trestním řádu je dále stanoven zákaz nucení obviněného k výpovědi nebo doznání v § 92 odst. 1 TR. Z uvedených ustanovení tak vyplývá, že nikdo nemůže být nucen vypovídat způsobem, který dotyčnému může způsobit riziko zahájení trestního stíhání proti své osobě.

Zásah do této zásady aplikací institutu spolupracujícího obviněného je podle mého možné spatřovat především v tom, že spolupracujícímu obviněnému hrozí v případě, že neposkytne soudu úplnou a pravdivou výpověď v řízení přípravném a následně i v hlavním líčení před soudem, tak se na něj nebude dále hledět jako na spolupracujícího obviněného a přijde o možné benefity, které mu z toho plynou.

Ústavní soud v nálezu ze dne 7. srpna 2018, sp. zn.: II. ÚS 3525/16, konstatoval, že obviněný svým přijetím statusu spolupracujícího obviněného se tohoto práva vzdává a dává před možností své vlastní obhajoby průchod zájmu společnosti.

Z nálezu se podává odst. 31 odůvodnění nálezu: „Přijetím statusu spolupracujícího obviněného se obviněný tohoto privilegia vzdává. Svým úplným a pravdivým doznáním dává průchod zájmu společnosti na objasnění věci před možnostmi své vlastní obhajoby. Činí tak na základě své svobodné vůle. Nicméně tento postoj je podložen očekávaným, byť nenárokovým benefitem v podobě mimořádného snížení trestu odnětí svobody. Ve světle tohoto procesního stavu nabývá rozhodnutí státního zástupce o přiznání (označení) statusu spolupracujícího obviněného trestně stíhané osobě zvláštního významu. Ten nelze negovat konstatováním, že označení za spolupracujícího obviněného není pro soud závazné. Jistěže není závazné pro konečné rozhodování o vině a striktně vzato ani o trestu. Nelze však popřít jeho procesní závaznost vůči obviněnému pro celý průběh řízení. I přes náročné podmínky, které musí obviněný splnit podle ustanovení § 178a

trestního řádu, není celý průběh trestního řízení jen „jednosměrnou cestou“ kontroly, zda je obviněný průběžně plní.“⁹⁸

Z pohledu výše uvedené zásady tak bylo Ústavním soudem shledáno, že institut spolupracujícího obviněného zákaz sebeobviňování částečně omezuje ústavně konformním způsobem.

---

⁹⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. srpna 2018, sp. zn.: II. ÚS 3525/16

5. Kontroverze a otázky ohledně spolupracujícího obviněného

V této kapitole jsou analyzovány některé dílčí kontroverzní dopady aplikace institutu spolupracujícího obviněného, které zahrnutí tohoto institutu do právního řádu České republiky přineslo.

Práce kriticky hodnotí, nakolik závažné předkládané otázky pro právní praxi jsou, zdali se s nimi je možné vyrovnat v rámci existující právní úpravy, a jakým způsobem ovlivňuje přítomnost diskutovaného právního institutu jednání dotčených subjektů počínaje orgány činnými v trestním řízení a samotnou osobou spolupracujícího obviněného konče.

5. 1. Beztrestnost spolupracujícího obviněného

Proti faktické či formální beztrestnosti spolupracujícího obviněného jsou například Schramhauser⁹⁹ a Jelínek.¹⁰⁰ Zároveň stojí oba proti tomu, aby se mohl stát někdo spolupracujícím obviněným opakovaně – tedy „*korunním svědkem recidivistou*“.¹⁰¹

Jelínek místo úplného upuštění od potrestání navrhuje udělení trestů mírnějších, například trestu podmíněného odnětí svobody nebo trestu domácího vězení.¹⁰² S touto myšlenkou se osobně ztotožňuji, neboť považuji tyto alternativy za dostatečně motivující pro spolupracujícího obviněného, a zároveň nevzniká dojem, že si „koupil“ svou výpověď beztrestnost. Je však také nutné vzít v potaz skutečnost, že státní zástupci a následně ani soudci nemusejí být vůbec ochotní uvažovat o upuštění od potrestání. Navíc, dosažení takové míry spolupráce s orgány činnými v trestním řízení, předložení takových cenných informací, že páchaná trestná činnost spolupracujícím obviněným se v tomto poměru dostane na úroveň, kdy jakékoli potrestání spolupracujícího obviněného se zdá být nepřiměřené, je krajně nepravděpodobná.

---

⁹⁹ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

¹⁰⁰DRTINOVÁ, Daniela. Právník o kauze Rath: Trest po třech letech je dlouhá doba. In: DVTV. [online]. 9. 4. 2015 [cit. 2021-03-04], Dostupné na: <https://video.aktualne.cz/dvtv/pravnik-o-kauze-rath-trest-po-trech-letech-je-dlouha-doba/r~2cc070f6deb911e488b0002590604f2e/>

¹⁰¹ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.,

DRTINOVÁ, Daniela. Právník o kauze Rath: Trest po třech letech je dlouhá doba. Op. cit

¹⁰²DRTINOVÁ, Daniela. Právník o kauze Rath: Trest po třech letech je dlouhá doba. Op. cit

Argumentem proti ovšem také je to, že by člen zločinecké skupiny mohl v případě udělení statusu spolupracujícího obviněného kalkulovat i s případnou beztrestností. Mohl by tak jako člen zločinecké skupiny dále páchat závažnou organizovanou kriminalitu, a zároveň si z prozíravosti opatřovat podklady, aby se v případě odhalení skupiny mohl stát „ideálním“ spolupracujícím obviněným, který disponuje cennými informacemi a může předložit nebo poukázat na důkazy nezbytné k usvědčení ostatních spolupachatelů.¹⁰³

V České republice nebyl poprvé udělen spolupracujícímu obviněnému trest odnětí svobody v roce 2014 u Okresního soudu v Břeclavi. Obviněný byl potrestán pouze propadnutím věci, kterou obviněný k trestné činnosti používal. Spolupracujícím obviněným zde byl cizinec albánské národnosti, který pomohl usvědčit dvě organizované mezinárodní skupiny padělatelů dokladů. Jemu samotnému hrozil trest odnětí svobody nad deset let. Ostatním obviněným byl udělen zhruba čtyřletý trest.¹⁰⁴

5. 2. Věrohodnost výpovědi

Další problematickou otázkou je, nakolik je výpověď spolupracujícího obviněného důvěryhodná. Je zde nebezpečí, že by veřejní žalobci využívali institut spolupracujícího obviněného jako nástroj, kterým ovlivní pachatele k poskytnutí určité výpovědi, která by potvrdila jejich domněnky.¹⁰⁵

Z uvedeného tak vyplývá riziko tendenčního a účelového nabízení aplikace institutu spolupracujícího obviněného ze strany státního zástupce těm obviněným, u kterých se státní zástupce (na základě subjektivního zhodnocení) domnívá, že bude výměnou za lepší postavení při projednávání jeho případu před soudem ochoten poskytnout rozsáhlejší a podrobnější výpověď. Zvláště v případě medializace trestní kauzy pak může veřejné mínění vnímat takové kroky státního zástupce jako trhovní obchodování se spravedlností, což samozřejmě nepřispívá důvěře v orgány činné v trestním řízení.¹⁰⁶

---

¹⁰³ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

¹⁰⁴ VACULÍK, Radim. Spolupracující obviněný poprvé nedostal u soudu trest. Novinky.cz [online]. 19. 12. 2014 [cit. 2021-03-29].

Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/spolupracujici-obvineny-poprve-nedostal-u-soudu-trest-262906>

¹⁰⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Spolupracující obviněný*. Op. cit.

¹⁰⁶ SKUPIN, Zdeněk a LUKÁŠOVÁ, Marcela. Prvky angloamerického trestního řízení v současné praxi státních zastupitelství. Op. cit.

Navíc je třeba mít na paměti, že pachatel v pozici spolupracujícího obviněného by mohl svého procesního postavení využít k vyřízení si účtů s ostatními spoluobviněnými. Proto je nezbytné poměřovat podanou výpověď spolupracujícího obviněného s jinými a jinak zjištěnými důkazy. Platí, že je-li výpověď spolupracujícího obviněného jediným důkazem proti jinému obviněnému v trestním řízení, nelze v rámci aplikace ústavněprávní zásady *in dubio pro reo* na takovém jediném důkazu postavit rozhodnutí o vině.¹⁰⁷

V praxi se pak často stává, že se ostatní obvinění napadají věrohodnost výpovědi spolupracujícího obviněného. Výpověď spolupracujícího obviněného totiž dokáže často ověřit správnost nepřímých důkazů, a tím výrazně zhoršit postavení jiných obviněných a jejich argumentaci připravenou pro obhajobu.¹⁰⁸

5.3. Nejistota spolupracujícího obviněného

Další kontroverzní oblast se dotýká procesního postavení samotného spolupracujícího obviněného. Nelze vyloučit totiž situaci, kdy by spolupracujícímu obviněnému hrozilo, že by vyšetřující orgány mohly vědomě obviněnému přislíbit označení za spolupracujícího, ale tento příslib by byl již od počátku úmyslně nepravdivý. Dán by byl pouze s cílem získat od obviněného za tento falešný příslib důležité informace vedoucí k odhalení nebo prokázání závažné trestné činnosti. Kromě nejistoty zde tedy opět narážíme i na riziko porušení zásady zákazu donucování k sebeobviňování.¹⁰⁹ Tentokrát však přivolení a seznámení s následkem u spolupracujícího obviněného schází.

Dále je možné nejistotu spolupracujícího obviněného spatřovat v tom, že se po spolupracujícím obviněném vyžaduje splnění nutných podmínek v přípravném řízení, kdy ještě nemá žádnou garanci, že mu bude status spolupracujícího obviněného nakonec vůbec udělen. V tomto směru jsou tedy na obviněného kladeny nároky, které musí splnit a které by mu mohly být dány k tíži, a zároveň mu ani není poskytnuta záruka, že bude za správný postup a spolupráci vedoucí k získání kýžených informací podle předchozí dohody nakonec i odměněn.¹¹⁰

¹⁰⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Spolupracující obviněný*. Op. cit.

¹⁰⁸ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.7. Op. cit.

¹⁰⁹ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹¹⁰ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

Problém lze spatřovat zejména v tom, že neexistuje žádná procesní obrana proti ztrátě statusu spolupracujícího obviněného. Hrozí tedy nebezpečí, že by například státní zástupce mohl usoudit, že obviněný pravdivě nevypovídal, a ten tak přijde o tento status, ačkoliv informace (možná) podstatné pro řešení věci již státnímu zástupci ve své výpovědi vylíčil.¹¹¹

V rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 18. dubna 2012, sp. zn. 5 To 9/2012, byla uvedena zajímavá myšlenka. Soud by měl přistoupit mimořádně snížení trestu odnětí svobody dle § 58 odst. 1 TZ, popřípadě zohlednit výpověď spolupracujícího obviněného jako polehčující okolnost podle § 41 písm. m) TZ, a to i v takovém případě, že by obžalovanému nebyl status spolupracujícího obviněného přiznán z důvodu neprokázání souvislosti s organizovanou skupinou. V opačném případě by dle Vrchního soudu v Praze šlo o využití obviněného k získání jeho výpovědi.¹¹²

Kriticky se hodnotit to, že není v právním řádu není konkretizováno nabídnutí institutu spolupracujícího obviněného státním zástupcem, jeho podmínky, výluky, překážky a změny. Je upraven pouze postup, který má státní zástupce dodržet před označením obviněného jako spolupracujícího v obžalobě, k tomuto viz ustanovení § 178a odst. 3 TŘ. V žádosti by tak obviněný mohl sdělit různé skutečnosti, a přesto by bylo možné ze strany orgánů činných v trestním řízení namítat, že spolupracující obviněný nedodržel, k čemu se zavázal dle § 178a odst. 1 TŘ.¹¹³

5. 4. Ochrana spolupracujícího obviněného

Strach z možné msty ze strany ostatních spolupachatelů je velice silným demotivačním faktorem pro obviněného, kvůli kterému nemusí přistoupit na označení za spolupracujícího obviněného. Svým přistoupením si na sebe spolupracující obviněný nakreslí pomyslný „terč“, jelikož nebezpečí nehrozí pouze ze strany ostatních spoluobviněných, ale i ze strany jiných vazebně stíhaných nebo

---

¹¹¹ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

¹¹² MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část). *Kriminalistika*. 2019, roč. 52, č. 1, s. 39. ISSN 1210-9150.

¹¹³ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení. Op. cit.

odsouzených osob. Cílem msty nemusí být pouze spolupracující obviněný, ale i členové jeho rodiny a osoby mu blízké.¹¹⁴

Z tohoto důvodu je nabíledni, aby spolupracujícímu obviněnému nabídl pomoc právě stát prostřednictvím svých orgánů činných v trestním řízení. Obavy potenciálního spolupracujícího obviněného by neměly blokovat možnost zjištění, rozkrytí, prokázání a odstíhání pachatelů závažné trestné činnosti, pokud existují prostředky, jak držitele potřebných informací ochránit. Existence těchto prostředků rovněž snižuje riziko podání neúplné, zavádějící či přímo nepravdivé výpovědi (potenciálním) spolupracujícím obviněným.¹¹⁵

Vzhledem k výše vymezené právní úpravě České republiky nelze při poskytování ochrany spolupracujícímu obviněnému k této osobě přistupovat stejným způsobem, jakým se přistupuje například k ochraně svědků – procesní postavení spolupracujícího obviněného stále odpovídá procesnímu postavení obviněného (resp. následně obžalovaného), nikoli svědka podávajícího výpověď například o prožitých událostech nebo skutečnostech, o kterých se dozvěděl.

Český právní řád přitom speciální právní úpravu ochrany výlučně spolupracujícího obviněného (která musí být nutně odlišná od podoby úpravy ochrany svědka) nezná.¹¹⁶ Je nutné překonat obavy potenciálního spolupracujícího obviněného o zdraví a život svůj i jeho blízkých coby relevantní překážky pro aplikaci řešeného institutu, proto je nutné zaměřit se i na způsoby ochrany spolupracujícího obviněného.

Spolupracujícímu obviněnému je v současné době možné poskytnout zvláštní ochranu a pomoc na základě zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, ve znění pozdějších předpisů, jež nabyl účinnosti dne 1. července 2001.

Je důležité podotknout skutečnost, že na poskytnutí „zvláštní“ ochrany a pomoci dle tohoto zákona neexistuje právní nárok. Spolupracující obviněný je podle § 2 odst. 1 písm. a) tohoto zákona považován za tzv. ohroženou osobu.

Pro účely tohoto uvedeného zákona se za ohroženou osobu považuje osoba, která podala nebo má podat vysvětlení, svědeckou výpověď nebo vypovídala či má vypovídat jako obviněný anebo jinak pomáhala nebo má pomoci podle ustanovení

---

¹¹⁴ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení. Op. cit.

¹¹⁵ MICHORA, Zdeněk. Ochrana spolupracujícího obviněného. Státní zastupitelství. 2017, roč. 15, č. 4, ISSN 1214-3758. Dostupné v BECK-ONLINE.

¹¹⁶ MICHORA, Zdeněk. Ochrana spolupracujícího obviněného. Op. cit.

trestního řádu k dosažení účelu trestního řízení, nebo je znalcem nebo tlumočnickem anebo obhájcem, pokud obviněný, kterého jako obhájce zastupuje, vypovídal nebo má vypovídat, aby pomohl k dosažení účelu trestního řízení, anebo je osobou blízkou některé z těchto osob.¹¹⁷

Poskytnutím zvláštní ochrany a pomoci se z ohrožené osoby stává zároveň i osoba chráněná. Zvláštní ochrana a pomoc je poskytována Policií České republiky. V případě, že je chráněná osoba ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, poskytuje zvláštní ochranu a pomoc Vězeňská služba České republiky. Vězeňská služba vykonává opatření osobní ochrany a zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby. Policie navíc k těmto opatřením vykonává přestěhování chráněné osoby včetně příslušníků její domácnosti spojenou s pomocí za účelem sociálního začlenění v novém prostředí a prověřování dodržování podmínek poskytování zvláštní ochrany a pomoci.¹¹⁸

Spolupracujícimu obviněnému zahrnutím pod ochranu podle zákona č. 137/2001 Sb. ovšem také paralelně vznikají dílčí povinnosti – podle § 6 uvedeného zákona musí spolupracující obviněný dodržovat podmínky poskytování zvláštní ochrany a pomoci mu poskytnuté. Spolupracující obviněný musí následovat pokyny podané příslušníky Policie České republiky (případně příslušníky Vězeňské služby České republiky) a dodržovat relativně rozsáhlou informační povinnost týkající se změn v životě spolupracujícího obviněného, které mohou mít pro poskytování ochrany a jednotlivé dílčí postupy Policie České republiky (či Vězeňské služby České republiky) význam. Nedodržování stanovených povinností přitom pro spolupracujícího obviněného může mít fatální dopad – v krajním případě je možné podle zákona č. 137/2001 Sb. ochranu a pomoc ukončit. K ukončení ochrany a pomoci přitom může dojít i z dalších relevantních důvodů – kupříkladu neposkytnutím důležitých informací v trestním řízení nebo spácháním dalšího (úmyslného) trestného činu. Pozitivním důvodem ukončení ochrany je pak samozřejmě pominutí hrozícího nebezpečí spolupracujícimu obviněnému a jeho okolí.¹¹⁹

---

¹¹⁷ § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ § 1, § 2, § 3, § 4, § 6, § 7, § 13, § 16, § 17, § 22 a § 24. zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁹ MICHORA, Zdeněk. Ochrana spolupracujícího obviněného. Op. cit.

Lze tak konstatovat, že právě tato forma poskytované ochrany je pro spolupracujícího obviněného vůbec nejvhodnější. Zahrnuje nejen ochranu přímo spolupracujícího obviněného, ale chrání i jemu blízké osoby. Souhlasit je však nutné s Michorou v tom, že postupy podle zákona č. 137/2001 Sb. ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému nabývají charakteru spíše výjimečného zapojení, které je navíc značně nákladné co do financí i potřebných personálních kapacit. Jak Michora upozorňuje, používání zákona č. 137/2001 Sb. obecně je předpokládáno spíše v malém měřítku, neboť důvodová zpráva k tomuto zákonu počítala jen se zhruba desítkou chráněných osob ročně, přičemž do tohoto počtu je nutné zahrnout i osoby odlišné od potenciálních spolupracujících obviněných.¹²⁰

Výše uvedené obavy spolupracujících obviněných lze dále umenšovat i ve fázi výkonu trestu, který je spolupracujícímu obviněnému soudem nakonec uložen (byť například v kratší délce, než by jinak připadalo v úvahu). Určitá míra minimalizace obav (potenciálních) spolupracujících obviněných je tak možná například prostřednictvím speciálních věznic pro výkon vazby a výkon trestu výlučně pro spolupracující obviněné, jak navrhuje Budayová.¹²¹

Tento návrhu se mi nicméně jeví jako nepřiměřeně ekonomicky nákladný a komplikovaný pro realizaci. Počet spolupracujících obviněných nedosahuje takové výše, aby bylo nutné provést výstavbu nové věznice, a zároveň stávající věznice trpí nedostatky kapacit – specifické vyčleňování určité skupiny odsouzených do separátních bloků nemusí být ani fakticky proveditelné.

V praxi by mohly nastat problémy i například stran pracovního zařazení odsouzených. I zde jsou přítomny limity prostorového uspořádání věznice. Toto řešení má omezenou efektivitu i s ohledem na možnosti pracovního zařazení podle odborné kvalifikace odsouzených spolupracujících odsouzených. Speciální pracoviště pro takto malou výše odsouzených, která navíc nemusí mít mnoho společného vzhledem k dosaženému vzdělání nebo profesní praxi (a může se zásadně lišit podle druhu páchané trestné činnosti a pozici v rámci organizované skupiny nebo organizované zločinecké skupiny).

Budayová shledává za efektivní řešení pracovního zařazení spolupracujících obviněných u cizích podnikatelských subjektů, které mohou využít konkrétní set dovedností spolupracujícího obviněného. V takovém případě

---

¹²⁰ MICHORA, Zdeněk. Ochrana spolupracujícího obviněného. Op. cit.

¹²¹ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení. Op. cit.

samozřejmě odpadají náklady na realizaci oddělených pracovních pozic pro spolupracující obviněné na straně věznice, totožné náklady nicméně vznikají podnikatelským subjektům, pro které tyto nutné investice do zabezpečení nemusejí být pro svou výši akceptovatelné. Scházejí tak zde například pobídky ze strany státu, které by podnikatelské subjekty k tomuto motivovaly.¹²²

Z uvedeného tak vyplývá, že legislativní rámec hypoteticky dostupných možností ochrany spolupracujícího obviněného je relativně robustní, nicméně k rozsahu jeho praktické aplikace mohou potenciální spolupracující obvinění zůstat značně skeptičtí.

Lze tak doporučit pro případné novelizace obsahu institutu spolupracujícího obviněného podrobnější vymezení toho, jakým způsobem je možné potenciálního spolupracujícího obviněného chránit, při nabízení možnosti použití institutu spolupracujícího obviněného a podmínkách jeho použití při přistoupení. Takto vymezené podmínky budou pro obviněného při zvažování přijetí statusu spolupracujícího obviněného rozhodně zajímavé. Vyšší informovanost o možnostech poskytované ochrany tak napomůže rozhodování tomu obviněnému, který má za to, že čelí riziku ublížení na zdraví či smrti, bude-li k orgány činnými v trestním řízení spolupracovat, a může ho tak přimět sdílet informace nezbytné k odhalení, rozkrytí a přerušování páchaní závažné trestné činnosti.

5. 5. Zneužití ze strany orgánů činných v trestním řízení

Ve spojení s institutem spolupracujícího obviněného dle mého názoru hrozí také velké nebezpečí jeho zneužití, zvláště ve formě nadužívání, kdy Policie České republiky a státní zástupce by v něm mohli spatřovat „snadné“ zajištění důkazů a využívali by institutu i u případů, kde by si byly schopny zajistit důkazní prostředky i jinými zákony předvídanými a obvyklejšími způsoby.

Jako vhodná záruka proti zneužití se jeví aplikace zásady v pochybnostech ve prospěch v nutné míře, kterou podrobněji rozebírá Koudelka.¹²³

Možné zneužití institutu spolupracujícího obviněného samozřejmě hrozí ale i ze strany organizovaných zločineckých skupin, kdy by mohl být někdo záměrně nastrčen organizovanou zločineckou skupinou, aby se stal spolupracujícím obviněným, a výměnou za fakticky nepřilíš významné a cenné informace získal pro

---

¹²² BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení. Op. cit.

¹²³ KOUDELKA, Zdeněk. *Spolupracující obviněný*. Op. cit.

organizovanou zločineckou skupinu hodnotné poznatky o znalostech o rozsahu aktivit skupiny, množství a druzích důkazů, kterými orgány činné v trestním řízení při vyšetřování činností této organizované zločinecké skupiny disponují. Z tohoto důvodu je tak důležité, aby orgány činné v trestním řízení nikdy, a to ani náhodou či opomenutím, neměly obviněnému odhalovat a přibližovat, jaká je jejich aktuální důkazní situace.¹²⁴

Míchora pak upozorňuje na zneužití institutu i ze strany soudů, které mohou přistoupit k vydávání nevhodně zjednodušeného rozsudku ve věci samé v případech, ve kterých vystupuje spolupracující obviněný.¹²⁵ S tímto rizikem lze také souhlasit. Řádné a úplné odůvodnění soudního rozsudku o vině a trestu je nezbytné pro naplnění ústavněprávních podmínek garancí spravedlivého procesu.

5.6. Nedostatky praktické aplikace institutu

Za velmi kontroverzní považují udělení statusu spolupracujícího obviněného v případě, že tento stojí v čele organizované skupiny nebo organizované zločinecké skupiny. Tato osoba často zosnovala páchání trestné činnosti a organizovala strukturu organizované skupiny nebo organizované zločinecké skupiny, a to včetně získání dalších jednotlivců do nižších řad jím vytvořené struktury. Následné získání benefitů v podobě snížení trestních sazeb (nebo v krajním případě až upuštění od potrestání) potom opět zpochybňují, nakolik takový institut spolupracujícího obviněného skutečně slouží k rozkrývání závažné trestné činnosti, když zosnovatel takové činnosti sám nejlépe vyhodnotil, kdy a za jakých podmínek v ní nadále pokračovat. Ve vnímání veřejnosti tak takové postupy potom oslabují přínosy aplikace institutu spolupracujícího obviněného.

Na straně státních zástupců je tak nezbytné velmi dobře uvážit, vůči kterému obviněnému účastnícímu se na činnosti organizované zločinecké skupiny nebo organizované skupiny páchající trestnou činností přistoupit s návrhem na udělení statusu spolupracujícího obviněného. Třebaže vůdčí figura dané organizované zločinecké skupiny nebo organizované skupiny páchající závažnou trestnou činností pravděpodobně bude mít k dispozici zdaleka nejvíce podstatných informací o (nejen) trestní činnosti, pro úspěšné rozkrývání a ukončení páchání trestní činnosti lze

---

¹²⁴ SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Op. cit.

¹²⁵ MICHORA, Zdeněk. *Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017*. (2. část). Op. cit.

využití i jiných členů takových skupin, kteří rovněž mohou disponovat dostatečně validními informacemi pro úspěšné odstíhání pachatelů závažné trestní činnosti, a zároveň se nemuseli dopustit tak závažných trestných činů přímo osobě nebo na vlastní příkaz. V takovém případě je ale ovšem nutné zároveň opět uvažovat nad riziky spojenými s obavami o vlastní život či život osob blízkých tohoto jiného člena organizované zločinecké skupiny nebo organizované skupiny.

Z praxe pak lze uvést například případ řešený u Městského soudu v Praze ve věci vedené pod sp. zn. 41 T 10/2015 pro trestný čin loupeže podle § 173 TZ. Soud se k tomuto problému postavil tak, že k této spolupráci obviněného přihlédl jako k polehčující okolnosti dle § 41 písm. m) TZ, zároveň ale nepřistoupil k mimořádnému zvýšení trestní sazby odnětí svobody podle § 59 odst. 1 TZ, přestože k tomu byly dány zákonné podmínky.¹²⁶

U Krajského soudu v Ústí nad Labem ve věci sp. zn. 48 T 1/2015 vystupoval vedoucí organizované skupiny jako spolupracující obviněný a byla mu snížena sazba odnětí svobody. Dostal tak nižší trest, než nižší složky organizované skupiny dostaly za méně závažná jednání.¹²⁷

Z analýzy Michory potom vyplývá, že v praxi soudy zohledňují spolupráci spolupracujícího obviněného nejčastěji trestem odnětí svobody v trestní sazbě po jejím snížení podle § 58 odst. 4 TZ. Z analýzy dále vyplývá, že úplné upuštění od potrestání je relativně výjimečné.¹²⁸

K vymezení, jakým způsobem poté institut spolupracujícího obviněného posuzují samotné soudy v rámci své vlastní rozhodovací praxe, lze uvést několik příhodných rozhodnutí senátů Nejvyššího soudu a Ústavního soudu.

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012, konstatoval, že institut spolupracujícího obviněného je standardním důkazním prostředkem. Je však potřeba tento důkaz hodnotit obzvláště pečlivě a orgány činné v trestním řízení jsou povinné hodnotit i motivaci spoluobviněného k výpovědi a výpověď jako důkaz nesmí stát osamoceně. Dále je potřeba dbát zvýšeného rizika účelovosti této výpovědi¹²⁹

---

¹²⁶ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část). Op. cit.

¹²⁷ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část). Op. cit.

¹²⁸ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část). Op. cit.

¹²⁹ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část). Op. cit.

Ústavní soud se ve svém usnesení ze dne 13. března 2014, sp. zn. III. ÚS 859/13, vyjadřuje ke spolupracujícímu obviněnému jako k legitimnímu nástroji trestního řízení, který vyhovuje požadavkům právního státu. Co se týče hodnocení věrohodnosti výpovědi spolupracujícího obviněného, ta by měl být mimořádně pečlivá. Posouzeny mají být i osobnostní rysy, motivace ke spolupráci s orgány činných v trestním řízení a soulad jeho výpovědi s ostatními důkazy.¹³⁰

V usnesení Nejvyššího soudu z 17. září 2015, sp. zn. 8 Tdo 661/2015, je vyjádřeno, že označení spolupracujícího obviněného není pro soud závazné a nemá vliv na aplikaci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody. Soud konstatoval, že označení pachatele státním zástupcem za spolupracujícího obviněného je sice základní podmínkou pro mimořádné snížení trestu podle § 58 odst. 4 TZ, soud je ale povinen při rozhodování o tom, zda sníží trest a v jaké míře, přihlížet i k dalším okolnostem.¹³¹

Z výše uvedených závěrů soudů tak lze dovozovat spíše zdrženlivější přístup, přičemž soudní senáty si dobře uvědomují potenciální rizika přílišného důrazu na obsah výpovědi spolupracujícího obviněného.

---

¹³⁰ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část). Op. cit.

¹³¹ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část). Op. cit.

6. Komparace institutu spolupracujícího obviněného v zahraničních právních úpravách

V této části práce se diplomant soustřeďuje na vymezení a srovnání institutu spolupracujícího obviněného (resp. jeho variant) v právních úpravách Slovenska, Německa, Rakouska, Anglie a Walesu a Spojených států amerických. Srovnání implementace zmíněného institutu do jednotlivých právních řádů umožňuje zdůraznit místní specifika ovlivňující podmínky aplikace institutu spolupracujícího obviněného i základní charakteristické rysy společné všem právním úpravám.

6. 1. Slovenská republika

Slovenská právní úprava je oproti české ohledně spolupracujícího obviněného (*spolupracujúceho obvineného*) shovívavější. Zásadní úloha při realizaci institutu je svěřena prokurátorovi,¹³² a to zejména v průběhu vyjednávání s korunním svědkem.¹³³

Spolupracující obviněný byl na Slovensku zaveden s účinností k 1. prosinci 2003 a byl pojat jako převážně procesní institut. Definicí spolupracujícího obviněného nalezneme v § 205 odst. 1 slovenského trestní řádu v platném a účinném znění – zákona č. 301/2005 Z. z. (dále také „STP“), § 215 STP, 218 odst. 1 STP a § 228 STP. Na tomto místě lze poznamenat, že zákonodárce opakovaně nadbytečně využívá celou definici institutu, namísto toho, aby v některém paragrafu definoval spolupracujícího obviněného a následně pracoval s tímto pojmem ve zmíněných paragrafech. Z toho lze vyvodit, že zákonodárce použil nevhodnou legislativní techniku, kdy namísto jedné definice postupně vyjmenovává znaky spolupracujícího obviněného v jednotlivých paragrafech STP. To stěžuje porozumění a definici, navíc přináší i ztíženou možnost institut přesně vymežit, neboť pro jednotlivé situace vždy předvídá drobně odlišné definiční znaky.¹³⁴

Ukládání trestů není de facto řešeno, protože veškeré instituty zabývající se spolupracujícím obviněným jsou shodné s fází přípravného řízení, prokurátor tedy ukládá toliko procesní opatření. Podobně jako v české právní úpravě státní zástupce

---

¹³² Na Slovensku funguje namísto státního zastupitelství prokuratura podle zákona č. 153/2001 Z. z., o prokurátúre, ve znění pozdějších předpisů.

¹³³ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹³⁴ Zákon č. 301/2005 Z. z.

má ve slovenské úpravě prokurátor diskreční pravomoc, zdali obviněnému přizná status spolupracujícího obviněného či nikoliv.¹³⁵

Přiznání statusu spolupracujícího obviněného tak rovněž není nárokové – ačkoliv zákonné předpoklady pro přiznání daného statusu mohou být naplněny, prokurátor může dospět k závěru, že po zohlednění morálních aspektů by takový postup nebyl přijatelný.¹³⁶

Přidělit status spolupracujícího obviněného je možné vydáním usnesení. To dává možnost podání stížnosti jak ze strany obviněného, tak případného poškozeného (či poškozených).¹³⁷

STP ponechává prokurátorovi (v některých případech ve spolupráci s policií) možnost použít hned čtyři instituty v souvislosti s prací se spolupracujícím obviněným. Řadí se zde dočasné odložení vznesení obvinění dle § 205 STP, přerušování trestního stíhání podle § 228 STP, podmíněné zastavení trestního stíhání dle § 218 STP a zastavení trestního stíhání podle § 215 STP.¹³⁸

Zajímavým aspektem je především ustanovení § 218 STP, kterým se podmíněčně zastavuje trestní stíhání spolupracujícího obviněného, přičemž prokurátor může autoritativně stanovit spolupracujícímu obviněnému zkušební lhůtu dvou až deseti let, po kterou je trestní stíhání podmíněčně zastaveno.¹³⁹

Prokurátor tak ve své podstatě v neveřejném přípravném řízení sám rozhodne o vině a *de facto* trestu pro spolupracujícího obviněného. Tento postup směřuje především ke zvýšení efektivity rozkrývání závažné trestné činnosti na úseku hospodářské kriminality. Jedná se tak o projev tzv. pragmatické oportunity.

6. 2. Spolková republika Německo

Coby tradičního reprezentanta kontinentálního právního systému provázely i německého zákonodárce při zavedení institutu korunního svědka stejné otázky a úvahy, jakými se zabýval i zákonodárce český.¹⁴⁰

V německé právní úpravě nalezneme institut korunního svědka již od 80. let minulého století, nejprve v oblasti drogové kriminality. Soud mohl zmírnit trest či

---

¹³⁵ Zákon č. 301/2005 Z. z.

¹³⁶ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹³⁷ MICHORA, Zdeněk. *Expanzivní oportunita v kontextu rekonstrukce trestního procesu a spolupracující obviněný*. Op. cit.

¹³⁸ Viz příslušné § STP.

¹³⁹ § 218 odst. 1 a 2 STP.

¹⁴⁰ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

upustit od potrestání pachatele trestného činu výroby přechovávání či distribuce narkotik v případě, že vypovídal dobrovolně a jeho výpověď významně přispěla k odhalení těchto trestných činů, přičemž odhalená trestná činnost svým významem musí přesahovat trestný čin spáchaný korunním svědkem, nebo pokud tak učinil v době, kdy mohlo dojít k překažení těchto trestných činů. V roce 1989 byl pak přijat speciální zákon, který upravoval právní postavení korunního svědka ve vztahu k terorismu. Úprava korunního svědka se pak postupně rozšiřovala a platnost a účinnost jednotlivých právních předpisů byla prodlužována, neboť přítomnost korunního svědka v právním řádu bývala přijímána pouze na dobu určitou.

V platném a účinném trestním zákoníku Spolkové republiky Německo (dále jen „DStGB“) byla úprava korunního svědka vtělena až ke dni 1. září 2009. Korunnímu svědku se věnuje ustanovení § 46 DStGB. Věnuje se pachatelům závažnějších trestných činů, kteří mohou zásadním způsobem přispět k objasnění nebo zabránění spáchání trestných činů uvedených v katalogu trestných činů v § 100a odst. 2 německého trestního řádu procesního. Tento výčet zahrnuje řadu závažných trestných činů – úplatkářství, narušování hospodářské soutěže, trestné činy v sexuální oblasti, a to včetně trestných činů týkajících se výroby a držení dětské pornografie, či trestného činu vraždy.¹⁴¹

Příslušný soud může podle vlastního uvážení zmírnit trest nebo zcela upustit od potrestání pachatele, který se snaží zabránit v pokračování trvání organizované zločinecké skupiny nebo v jejím dalším páchání trestných činů odpovídajícím jejím cílům, případně sám sdělí orgánům činným v trestním řízení o plánech nebo podmínkách provedení těchto trestných činů.¹⁴²

K aplikaci institutu korunního svědka musí dojít před zahájením hlavního líčení. Osoba musí přispět k rozkrytí nebo předejití trestní činnosti již ve fázi vlastního přípravného řízení.¹⁴³

Německý soud následně může korunnímu svědkovi snížit trest odnětí svobody (v případě doživotí pak minimálně na 10 let odnětí svobody), a v případě, že korunnímu svědkovi nehrozí trest vyšší než tři roky odnětí svobody, lze rozhodnout i o upuštění od potrestání.¹⁴⁴

---

¹⁴¹ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁴² KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁴³ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁴⁴ § 46 odst. 1 DStGB

Současná právní úprava ve Spolkové republice Německo stále cílí pouze na relativně úzce vymezený úsek dotčených trestněprávních oblastí, ve kterých umožňuje aplikaci tohoto institutu. V praxi pak dochází k relativně rozšířenému používání korunního svědka u drogové trestné činnosti, jinde využití příliš čtené není.¹⁴⁵

Vzhledem k vymezení právní úpravy si tak německá obžaloba vypomáhá *praeter legem* i jinými instituty, například trestními dohodami podle § 153 a 153a německého trestního řádu. Jedna z forem těchto dohod směřuje k uzavření dohody o stanovení nejnižšího přípustného trestu za spáchaný trestný čin, pokud jsou dány předpoklady a podmínky k tomu, že si takový přístup obžalovaný zaslouží. U mírnějších forem kriminality pak lze sjednat i dohodu o trvalém zastavení řízení výměnou za úhradu peněžité částky soudem určené (převážně veřejné) instituci.

Německá úprava tak obsahuje body obdobné českým podmínkám pro spolupracujícího obviněného. Ani v Německu se nakonec neujala úplná beztrestnost pro korunního svědka, na druhou stranu je možné využívat řadu dílčích dohod, které v souladu se zásadou oportunity trestají kriminalitu hospodárnějším způsobem.¹⁴⁶

6.3. Rakouská republika

Rakouský trestní řád obsahuje úpravu institutu korunního svědka poměrně nově, od velké trestněprávní novely účinné od 1. ledna 2011. I zde je smyslem zahrnutí této úpravy boj proti závažné hospodářské kriminalitě a korupci. Součástí úpravy trestních předpisů byly i úpravy institucionální, spočívající v zřízení specializovaného státního zastupitelství.¹⁴⁷

Nová právní úprava korunního svědka počítá s rozsáhlým využitím v praxi, přičemž i rakouská úprava se potýká s tím, že na označení za korunního svědka nemá obviněný právní nárok. Musí však sám ze své vlastní vůle objasnit skutečnosti vztahující se k prošetřované trestné činnosti, přičemž musí podat informace, které podstatně přispějí k objasnění dané trestné činnosti, případně dopadení vůdčí

---

¹⁴⁵ STOČESOVÁ, Simona, VÁLKOVÁ, Helena (ed.). Nad institutem korunního svědka: sborník příspěvků z odborného semináře : 6. února 2003 v Plzni. Plzeň: Západočeská univerzita, 2003. s. 29. ISBN 80-7082-982-6. Dostupné z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:3d421dd0-39c2-11e5-8851-005056827e51>

¹⁴⁶ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹⁴⁷ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

osobnosti organizované zločinecké skupiny, která se prošetřovaného jednání dopouští.¹⁴⁸

Budou-li splněny uvedené podmínky, může státní zástupce ustoupit od dalšího stíhání korunního svědka, případně mu může uložit některý z odklonů (například zaplacení peněžité částky či veřejně prospěšné práce. Řízení s korunním svědkem tak bude uzavřeno ještě v přípravném řízení za účasti státního zástupce. Ten je zároveň oprávněn řízení znovu zahájit, pokud dojde ze strany korunního svědka k porušení dojednaných závazků a pravidel spolupráce, nebo poskytnuté informace byly nesprávné, nepříspěly orgánům činným v trestním řízení k řešení prošetřované kriminální činnosti, nebo výpověď korunního svědka sloužila k zastření vlastního trestného jednání.¹⁴⁹

6. 4. Anglie a Wales

Tzv. „*common law*“ jurisdikce Anglie a Walesu využívají institutu „*cooperation agreements*“. Tento institut je spojen s využíváním informací vedoucích k objasnění závažné kriminality převážně hospodářského charakteru od osob, které jsou samy pachateli trestné činnosti. Institut nelze využít u případů méně závažné kriminality.

Tato dohoda je uzavírána orgánem činným v trestním řízení a korunním svědkem („*accomplice*“) podle SOCPA.

Spolupracujícímu korunnímu svědku může být nabídnuta imunita pro kterýkoli trestný čin, který spáchal (bez ohledu na to, pod kterou větev v anglické jurisdikci řešení trestné činnosti spadá), a ve vztahu ke kterémukoli běžícímu trestnímu řízení. Na rozdíl od české právní úpravy tak zde absentuje podmínka, aby korunní svědek byl přímo sám zaangažován v rozkrývání konkrétní trestné činnosti. Institut se tak uplatní „do kříže“ napříč různými paralelně vedenými trestními řízeními. Z pohledu anglické právní úpravy totiž rozkrývání podrobností o trestné činnosti páchané korunním svědkem a dalšími osobami může ze strany korunního svědka vést k nedůvěryhodným modifikacím skutku, jichž se korunní svědek při trestné činnosti dopustil.¹⁵⁰

---

¹⁴⁸ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁴⁹ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁵⁰ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

Shledá-li žalobce, že je s pachatelem vhodně nadepsanou dohodu uzavřít, stále dochází k zahájení trestního stíhání (veřejná žaloba musí pachatele závažně hospodářské kriminality stíhat, nehledě již na poškození důvěry ve vymahatelnost práva v očích veřejnosti).¹⁵¹

I v případě Anglie a Walesu je uzavření dohody zcela v diskreci žalobce. Pachatel na získání statusu korunního svědka nemá nárok. Žalobce při vyhodnocování příhodnosti použití dohody podle SOCPA musí přihlížet zejména k zájmům veřejné bezpečnosti a ochrany společnosti na rozkrytí jiné závažné trestné činnosti získáním užitečných informací překračujícím zájem na potrestání jednotlivce (korunního svědka). Zohlednit musí i skutečnost, zdali jsou orgány činné v trestním řízení samy schopny získat důležité informace k rozkrytí závažné trestné činnosti, tedy i bez přispění informacemi, které má korunní svědek k dispozici. Roli samozřejmě hraje i posouzení přiměřenosti změny postavení pachatele trestné činnosti ve svědka.¹⁵²

V případě, že příslušný žalobce podle naznačených kritérií dospěje k závěru, že informace potenciálního korunního svědka opravdu mohou přispět k objasnění závažné trestné činnosti, pachateli nabídne tzv. imunitu před trestním stíháním („*immunity from prosecution*“) dle § 71 SOCPA. Žalobce pachateli zašle tzv. „*immunity notice*“, což je rozhodnutí, v němž je popsán skutek, za který pachatel nebude stíhán. V rozhodnutí jsou zároveň uvedeny podmínky týkající se pravdivosti svědectví, jež pachatel výměnou za svou imunitu musí splnit.

Žalobce rovněž může slíbit korunnímu svědkovi, že vůči němu nebudou použity určité již shromážděné důkazy, pokud poskytne pravdivé svědectví obsahující hodnověrné a hodnotné informace potřebné pro rozkrytí jiné trestné činnosti. V tomto případě bude svědek i nadále stíhán v rámci vedeného trestního řízení, lze však dovozovat, že pokud nejsou podle příslibu žalobce použity klíčové důkazy, korunní svědek jen stěží bude moci být shledán vinným. Žalobci tak je nakonec za specifických podmínek, zohledňující dotčené veřejné zájmy, umožněno výjimečně upustit od dalšího stíhání a trestání pachatele trestné činnosti výměnou za možnost účinně odstíhat jinou, závažnější trestnou činnost.¹⁵³

---

¹⁵¹ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁵² KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁵³ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

Ustanovení § 74 SOCPA rovněž nabízí zajímavou variantu obnovy řízení pro již soudem odsouzen korunní svědky, kteří buď nesplnili podmínky stanovené v *cooperation agreement* (v tomto případě může žalobce požádat o zvýšení uloženého trestu soud), a pak především v případech, kdy se odsouzený rozhodne po vynesení rozsudku poskytnout cenné informace vedoucí k objasnění závažné trestné činnosti (kdy je možné i po právní moci rozhodnutí obnovit řízení a výši uloženého trestu změnit, například jeho zkrácením výměnou za poskytnutí užitečných informací).¹⁵⁴

Institut korunního svědka prostřednictvím *cooperation agreements* tak má v Anglii a Walesu značný potenciál právě pro mnohost variant jeho použití. Podmínky jsou přitom pro pachatele velmi motivační (od zajištění imunity po garanci nepoužití určitých důkazů) už ve fázích předcházejících řízení před soudem. Za inspirativní lze považovat i možnost obnovení řízení, kdy již odsouzeným pachatelům trestných činů lze následně snížit uložený trest, pokud se tito zaváží podat informace vedoucí k objasnění jiné závažné kriminality.¹⁵⁵

6.5. USA

Pro institut korunního svědka je v USA charakteristické společné uplatnění dvou institutů – *plea bargaining* a programu na ochranu svědků (*Federal Witness Protection Program*).¹⁵⁶

Program na ochranu svědků zavedl v roce 1970 zákon *Organized Crime Control Act*, kdy původně byl program na ochranu svědků určen korunním svědkům v případech organizovaných gangů typu Mafie. Následně byl ale rozšířen i na další spolupracující osoby, mimo jiné i na korunní svědky ve výkonu trestu.¹⁵⁷

Přestože právní řád USA poskytuje možnost několika druhů spolupráce s obviněným, ne všechny z nich poskytují záruku na spravedlivé rozhodnutí.¹⁵⁸ Na federální úrovni je korunní svědek upraven v 18. svazku 5. části *Code of Laws*

---

¹⁵⁴ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁵⁵ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁵⁶ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁵⁷ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁵⁸ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

of the United States of America (U.S.C.) v kapitole 601 – Imunita svědků (*Immunity of witnesses*) (§6001-6005).¹⁵⁹

V případě, že osoba předvolaná v trestním řízení před velkou porotu odmítne s odkázáním na pátý dodatek Ústavy Spojených států amerických poskytnout výpověď či jiné důkazy v její neprospěch, je možnost poskytnout ji na žádost veřejného žalobce ze strany soudu imunitu, aby nebyla stíhána pro trestné činy, které by mohli ze svědectví či jiných důkazů vyjít najevo.¹⁶⁰

Do programu na ochranu svědků jsou zařazeni pouze ti svědci, o kterých veřejný žalobce (rozhoduje o tom) usoudí, že nepředstavují budoucí riziko pro společnost. Toto kritérium ovšem naráží na to, že korunní svědci jsou pachatelé trestné činnosti.¹⁶¹

Pro svědka je zásadní skutečnost, že v případě poskytnutí imunity nemá možnost odmítnout vypovídat.¹⁶²

Je na vlastním uvážení veřejného žalobce, koho zvolí za korunního svědka a co mu za jeho výpověď nabídne. Rozhodnutí o uložení trestu je sice na soudu, v praxi jsou však ukládány tresty na základě dohod z přípravného řízení.¹⁶³

Judikatura se k *cooperation plea agreements* staví jako k institutu, jež by měl být praktikován velmi opatrně, protože hrozí, že by se tato dohoda stala nezákonnou co do svého obsahu. V případě *United States vs Singleton* z roku 1998 specifikoval Nejvyšší soud přesná kritéria pro *cooperation plea agreements*.¹⁶⁴ Obviněná v tomto případě namítala porušení trestněprávních předpisů ze strany obžaloby, které se měl dopustit veřejný žalobce, příslibem korunnímu svědkovi, že nebude stíhán za konkrétní skutky a dalších benefitů výměnou za svědectví proti ní, a to s odkazem na ustanovení zákona, které vymezuje, že: „*Kdokoliv, kdo přímo nebo nepřímo dá, nabídne nebo slíbí nějaký benefit (anything of value) určité osobě výměnou za to, že bude jako svědek svědčit pod přísahou [...] bude potrestán*

---

¹⁵⁹ United States Code, 2018 Edition, Title 18 - CRIMES AND CRIMINAL PROCEDURE PART V - IMMUNITY OF WITNESSES, CHAPTER 601 - IMMUNITY OF WITNESSES From the U.S. Government Publishing Office, Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2018-title18/html/USCODE-2018-title18-partV-chap601.htm>

¹⁶⁰ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹⁶¹ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁶² MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹⁶³ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁶⁴ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

trestem odnětí svobody ne delším než dva roky anebo mu bude uložena pokuta, případně obojí.“

S touto námitkou se Nejvyšší soud ztotožnil, zároveň ale toto rozhodnutí nebylo respektováno dalšími soudy, není tedy možné označit toto rozhodnutí za precedent. I přesto ale mohou obvinění aplikovat tuto argumentaci s možnou nadějí na úspěch.¹⁶⁵

Zároveň institut *cooperation plea agreements* podléhá značné kritice z důvodu velkého rizika účelovosti výpovědi korunního svědka, tedy možnosti, že by svědčil křivě s cílem získání benefitů, jež mu slibuje v dohodě obžaloba. Proti této kritice soudy argumentují tradičními zárukami spravedlivého procesu, jež by měli snížit rizika křivého svědectví korunních svědků. Mezi tyto záruky řadíme postupy, podle kterých je *cooperation plea agreement* přečten porotě až po křížovém výslechu korunního svědka a jasnou instruktáž soudu k porotě o významu tohoto institutu, jakož i existenci důkazů prokazujících korunním svědkem tvrzené okolnosti. Obhajobě je rovněž umožněno nahlížet do seznamu a historie korunních svědků, které obžaloba proti jejich klientům hodlá v řízení vyslechnout.¹⁶⁶

6.5.1. Typy imunit

Právní řád USA rozlišuje dva druhy imunit pro spolupracujícího pachatele – imunitu transakční a imunitu účelovou.¹⁶⁷

6.5.1.1. Transakční imunita (*transactional immunity*)

Transakční imunita zajišťuje pro (korunního) svědka nestíhatelnost z trestného činu, kterého se týkala svědecká výpověď. Získané informace z výpovědi ani jiného poskytnutého důkazu proti korunnímu svědkovi není možné použít. Nadále však zůstává možnost ho stíhat za křivou výpověď (*perjury*) či za falšování důkazů (*giving a false statement*).

6.5.1.2. Účelová imunita (*use immunity*)

Tento typ je ve skutečnosti užší verzí transakční imunity, běžná pro zločiny řešené na federální úrovni. Obsahem této imunity je skutečnost, že orgány

---

¹⁶⁵ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁶⁶ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. Op. cit.

¹⁶⁷ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

činné v trestním řízení nemohou proti korunnímu svědkovi použít informace, které o něm a jím spáchaných skutečích získaly z jeho výpovědi nebo jím poskytnutých důkazů. Avšak pokud tyto důkazy získají orgány činné v trestním řízení jiným způsobem (nezávislým na výpovědi nebo aktivitě korunního svědka), je za takto zjištěné jednání stále možné korunního svědka stíhat.¹⁶⁸

6.5.2. Dohadovací řízení

Specifické znaky korunního svědka má i dohadovací řízení (*plea bargaining*), hojně využívaná metoda řešení trestních věcí. Předmětem této dohody je obvykle přijetí rozsahu obvinění, kdy stíhány jsou pouze některé skutky a jiné nikoli, případně rovnou doznání viny obviněného výměnou za přijetí mírnějšího trestu. Sjednat lze i doznání některých konkrétních skutečností výměnou za to, že z dokazování budou vynechány skutečnosti jiné. Tyto dohody tak otevírají dostatečný prostor pro vyjednání konkrétních podmínek, za jakých pachatel ponese trest. Dohodu pak přitom schvaluje nezávislý soud.

Alternativou uvedených postupů může být i rozhodnutí veřejného žalobce, který výměnou za získané informace udělí osobě imunitu před stíháním prostřednictvím formálního zápisu (*nolle prosequi*). Svědek se tak zcela vyhne líčení před soudem. Takový postup však je z hlediska základních zásad kontinentálního trestního procesu značně problematický.¹⁶⁹

Lze shrnout, že podmínky, za kterých je využití institutu korunního svědka využíváno americkými orgány činnými v trestním řízení, jsou velmi volné.

Ve srovnání s evropskými úpravami (včetně té anglické) až neporovnatelně, v rozsahu, který veřejné žalobě podle trestněprávních procesních předpisů vůbec není (a nemůže ani být) dán.

Z pohledu kontinentální právní kultury může být zvláště zavádějící, v jakém rozsahu může obžaloba korunnímu svědkovi přislíbit ústupky a bonifikace v případě spolupráce, a to včetně úplné beztrestnosti, zvláštní ochrany a jiných výhod.

Taková míra utilitarismu je ve světle povinností stíhat všechny trestné činy, o kterých se obžaloba dozví, velmi těžce akceptovatelná a zcela nepřenositelná do evropského prostředí.

---

¹⁶⁸ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

¹⁶⁹ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Op. cit.

I to je jeden z důvodů, proč zkušenosti kontinentálních právních systémů s institutem korunního svědka (nebo spolupracujícího obviněného) jsou rozporné a jejich používání se stále nedostává většímu rozsahu a četnosti.

Závěr

Navzdory skutečnosti, že institut spolupracujícího obviněného není v právním řádu České republiky věcí docela novou, tedy je zakotven již od roku 2010, jeho využití v právní praxi není, i přes jeho bezespornou užitečnost směřující k odhalování závažné trestné činnosti, zcela hojné.

Tento stav však není nastolen nevolí orgánů činných v trestním řízení k využívání právního institutu spolupracujícího obviněného, protože zejména se strany státních zastupitelství je tento institut vnímán veskrze pozitivně.

Důvody nepříliš častého využívání institutu spolupracujícího obviněného lze spatřovat v následujících překážkách:

- a) omezení rozsahu trestních věcí, ve kterých je možné institut spolupracujícího obviněného použít (toto je zcela zásadní problém);
- b) nedostatek záruk pro potenciálního spolupracujícího obviněného i spolupracujícího obviněného, který spoluprací s orgány činnými v trestním řízení zahájil;
- c) strach potenciálních spolupracujících obviněných ze msty ze strany spoluobviněných nebo dalších pachatelů trestné činnosti, jež svou výpovědí rozkrývá.

I přes pozitivní vnímání částí orgánů činných v trestním řízení je spolupracující obviněný kontroverzním právním institutem. Z pohledu veřejného zájmu je samozřejmě pozitivní, že institut spolupracujícího obviněného umožňuje a napomáhá stíhat a potírat závažnou organizovanou kriminalitu. Aplikační praxe pak ukázala, že své místo má zejména při boji proti organizované trestné činnosti v oblasti výroby, distribuce, pašování a prodeje narkotik.

V dlouhodobě a intenzivně diskutované rekonstrukci trestního řádu pak lze doporučit (ve snaze vzbuzující kontroverze spojené s daným institutem mírnit), aby bylo podrobněji upraveno, jakým způsobem je veden a podmiňován proces udělení statusu spolupracujícího obviněného státním zástupcem, a zároveň poskytnout podrobněji a konkrétněji vymezené záruky, že tento proces bude potenciálně spolupracujícímu obviněnému udělen a nebude odňat z předem nepříliš předvídatelných důvodů.

Tyto úpravy mohou napomoci k větší ochotě obviněných zahájit spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a zároveň posílit transparentnost rozhodování státní zástupce a podmínek, které může potenciálnímu spolupracujícímu obviněnému klást. Takto lépe artikulované vymezení bude ostatně akceptovatelnější i pro laickou veřejnost.

Z provedené komparace lze dovodit, že institut spolupracujícího obviněného si stále hledá se pevné zakotvení v kontinentálních právních systémech. Právní úpravy Slovenska a Německa a Rakouska se potýkají s obdobnými problémy a řeší obdobné otázky, jako český zákonodárce, česká státní zastupitelství a české soudy.

Nepřekvapivě pak institut korunního svědka vhodně doplňuje trestní řízení v angloamerických právních systémech, byť z pohledu právníka z kontinentálního právního systému mohou postupy prováděné zejména veřejnou žalobou ve Spojených státech amerických vyvolávat řadu pochybností o dodržení záruk a garancí, které si nejen tuzemský právní řád spojuje se spravedlivým procesem.

Resumé

The findings of this diploma thesis concern the legal institute of a cooperating accused. Even though the institute itself in a part of the Czech legal system for over a decade, it is not widely used, except for drugs related crimes. This is due to limited range of crimes where it is possible to use the cooperation accused in general as well as due to lack of guarantees to the accused that his or her testimony will eventually lead to lenient punishment (or even lack thereof). The fear of revenge also needs to be considered. A more precise stipulation of rights and obligations between the potential cooperating accused and the prosecution are advised. The diploma thesis also compared various legal systems where the cooperating accused, or the crown witness are used. It might be concluded that these legal institutes still need to find their grounds within the “civil law” legal systems whereas its use and effectivity and efficiency are well documented in the “common law” legal cultures. Nevertheless, the difference between both systems cause aforementioned difficulties not only in the Czech legal system but others in the continental Europe as well.

Seznam použitých zdrojů

Odborné publikace

- BUDKA, Ivan. Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017 [cit. 2021-03-06]. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-169-1. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/444.pdf>
- JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.
- STOČESOVÁ, Simona, VÁLKOVÁ, Helena (ed.). Nad institutem korunního svědka: sborník příspěvků z odborného semináře : 6. února 2003 v Plzni. Plzeň: Západočeská univerzita, 2003. s. 29. ISBN 80-7082-982-6. Dostupné z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:3d421dd0-39c2-11e5-8851-005056827e51>

Komentářová literatura

- DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 2021-03-02]. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné v systému ASPI
- JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 8. aktualizované vydání podle stavu k 13. 3. 2020. Praha: Leges, 2020, Glosátor. ISBN 978-80-7502-395-7.
- ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PÚRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAIN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013

Právní předpisy a další primární zdroje

- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník
- Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku
- Zákon č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

- Zákon č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 301/2005 Z. z.
- Trestním zákoník Spolkové republiky Německo
- United States Code, 2018 Edition, Title 18 – Crimes and criminal procedure part V – Immunity of witnesses, chapter 601 From the U.S. Government Publishing Office, Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2018-title18/html/USCODE-2018-title18-partV-chap601.htm>
- Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=139719>
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti [online]. 24. 10. 2018n. l. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008F0841&fbclid=IwAR32nan0cW iHUUefqMQxGLxyvg0u2n1t2aXOD9dBCN6cN5luh8BwEPMc43A>

Příspěvky ve sbornících

- KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. In. FRYŠTÁK, Martin a spol (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2021-03-04], ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>
- KANDOVÁ, Katarína. O zásadě oportunity trestního stíhání trochu jinak. In. FRYŠTÁK, Martin a spol (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2021-02-04], ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>

- MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. In. FRYŠTÁK, Martin a spol (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2021-03-04], s. 137-149. ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>
- MICHORA, Zdeněk. Upuštění od potrestání pachatele. In. HRUŠÁKOVÁ, Milana a spol (ed.). *Dny práva 2017: Část IX. Zásady trestního práva hmotného i procesního a jejich uplatňování v praxi* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2018 [cit. 2021-03-04], s.251-266. ISBN 978-80-210-9046-0. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/45158>
- SKUPIN, Zdeněk a LUKÁŠOVÁ, Marcela. Prvky angloamerického trestního řízení v současné praxi státních zastupitelství. In. FRYŠTÁK, Martin a spol (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2021-02-04], s. 205. ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>
- STOČESOVÁ, Simona, VÁLKOVÁ, Helena(ed.). *Nad institutem korunního svědka: sborník příspěvků z odborného semináře : 6. února 2003 v Plzni*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2003. ISBN 80-7082-982-6. Dostupné z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:3d421dd0-39c2-11e5-8851-005056827e51>
- KRISTKOVÁ, A. Nové instituty inspirované common law v českém trestním řízení. In: *Dny práva 2012: Část VII. - Trestněprávní a procesní alternativy v trestním právu individuálním a kolektivním*, 1. ed. Brno: Masarykova univerzita, 2013, Dostupné také z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravnialternativy/trestnepravnialternativy.pdf

Časopisecká literatura

- MICHORA, Zdeněk. *Ochrana spolupracujícího obviněného*. Státní zastupitelství. 2017, roč. 15, č. 4, ISSN 1214-3758. Dostupné v BECK-ONLINE.
- MICHORA, Zdeněk. *Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010-2017. (2. část)*. Kriminalistika. 2019, roč. 52, č. 1, s. 34. ISSN 1210-9150.

- MICHORA, Zdeněk. *Expanzivní oportunita v kontextu rekodifikace trestního procesu a spolupracující obviněný*. Trestněprávní revue, 2017, č. 1,
- SCHRAMHAUSER, Jan. *Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou*. Trestněprávní revue, 2012, č. 1, s. 11-16. ISSN 1213-5313.

Soudní rozhodnutí

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn.: II. ÚS 3525/16

Důvodové zprávy

- Úřad vlády: Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb. o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, č. 41/2009 Dz.

Internetové zdroje

- BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zlepšení [online]. 2018 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/cetnost-vyuzivani-institutu-spolupracujiciho-obvineneho-a-navrhy-k-jejimu-zvyseni?browser=full>
- DRTINOVÁ, Daniela. Právník o kauze Rath: Trest po třech letech je dlouhá doba. In: DVTV. [online]. 9. 4. 2015 [cit. 2021-03-04], Dostupné na: <https://video.aktualne.cz/dvtv/pravnik-o-kauze-rath-trest-po-trech-letech-je-dlouha-doba/r~2cc070f6deb911e488b0002590604f2e/>
- KOUDELKA, Zdeněk. Organizovaná zločinecká skupina [online]. 11.05.2018 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/organizovana-zlocinecka-skupina?browser=full>
- KOUDELKA, Zdeněk. *Spolupracující obviněný* [online]. 01.06.2018 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/spolupracujici-obvineny?browser=full>
- VACULÍK, Radim. Spolupracující obviněný poprvé nedostal u soudu trest. Novinky.cz [online]. 19. 12. 2014 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/spolupracujici-obvineny-poprve-nedostal-u-soudu-trest-262906>

Ostatní

- Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství. s.7. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1_SIN_19-2017-p%C5%99%C3%ADloha.pdf
- Sněmovní tisk č. 466/0. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=161041>